

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повна назва національного вищого навчального закладу)

Факультет бізнесу та права

(повна назва факультету)

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА МАТЕРІАЛАХ ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ»)

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Економіка підприємства

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ПТБ(ЕП)-41
Подолук Тарас Анатолійович

(підпис)

Керівник:
к.е.н., доцент
Камінська Ірина Миколаївна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу

допущено до захисту

«01» 06 2024 р.

Гарант освітньої програми:

к.е.н., доцент

Камінська Ірина Миколаївна

(підпис)

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Ідентифікатор: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Світлова програма: Економіка підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« 01 » 09 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Подоліуку Тарасу Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Напрями підвищення ефективності використання активів підприємства (на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі»)

Керівник роботи: Камінська Ірина Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент
затвержені наказом закладу вищої освіти від «30» грудня 2023 р. № 493/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «06» червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів і практиків; законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність підприємства; статистичні матеріали, фінансова та бухгалтерська звітність досліджуваного підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП. РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА. РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ І ОЦІНКА

ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ». ВИСНОВКИ

ТА ПРОПОЗИЦІЇ. ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ. ДОДАТКИ.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

Лист 1. Підходи науковців до тлумачення категорії «активи підприємства».

Лист 2. Класифікації активів підприємства. Лист 3. Алгоритм оцінювання ефективності використання активів підприємства. Лист 4. Динаміка основних економічних показників діяльності

ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках. Лист 5. Аналіз забезпеченості

ТОВ «Рівол Енерджі» активами різних видів у 2021–2023 рр. Лист 6. Динаміка структури активів ТОВ «Рівол Енерджі» за різноманітними ознаками. Лист 7. Баланс ліквідності

ТОВ «Рівол Енерджі». Лист 8. Динаміка віддачі нематеріальних активів ТОВ «Рівол Енерджі».

Лист 9. Динаміка аналітичних показників ефективності використання нематеріальних активів.

Лист 10. Динаміка аналітичних показників ефективності використання основних засобів.

Лист 11. Динаміка аналітичних показників ефективності використання оборотних активів.

Лист 12. Узагальнюючий аналіз ефективності ТОВ «Рівол Енерджі».

Лист 13. Економіко-математичне обґрунтування проєктних пропозицій.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завданням виконав	завданням виконав
Теоретичний розділ	Камінська І.М.		
Аналітичний розділ	Камінська І.М.		
Висновки та пропозиції	Камінська І.М.		
Нормоконтроль	Хомяк Н.В.		

7. Дата видачі завдання «01» вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обґрунтування теми	до 29.09.2023	виконано
2.	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 28.10.2023	виконано
3.	Теоретичний розділ	до 29.12.2023	виконано
4.	Аналітичний розділ	до 09.03.2024	виконано
5.	Висновки та пропозиції	до 30.03.2024	виконано
6.	Формування списку використаних джерел	до 13.04.2024	виконано
7.	Формування додатків	до 04.05.2024	виконано
8.	Оформлення ілюстративного матеріалу	до 11.05.2024	виконано
9.	Нормоконтроль	до 01.06.2024	виконано
10.	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 04.06.2024	виконано
11.	Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту	до 06.06.2024	виконано

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(Подолук Т.А.)

(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(Камінська І.М.)

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Подолюк Т.А. Напрями підвищення ефективності використання активів підприємства (на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі»). Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Економіка підприємства» спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

В кваліфікаційній роботі бакалавра обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання активів підприємства.

Мета дослідження – обґрунтування теоретико-методичних аспектів ефективності використання активів підприємства й розробці практичних рекомендацій щодо її підвищення на матеріалах досліджуваного суб'єкта господарювання. Об'єкт дослідження – процес, орієнтований на підвищення ефективності використання активів підприємства. Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів із підвищення ефективності використання активів підприємства.

Методи дослідження: 1) загальнонаукові методи; 2) аналітичні методи; 3) таблично-графічний метод; 4) методи прогнозування, планування і припущення.

В теоретичній частині роботи досліджено теоретико-методичні основи ефективності використання активів підприємства. В аналітичній частині проведено аналіз та оцінку ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі». У висновках і пропозиціях узагальнено одержані результати та запропоновано напрями підвищення ефективності використання активів досліджуваного підприємства.

Ключові слова: активи підприємства, матеріальні активи, нематеріальні активи, оборотні активи, необоротні активи, рентабельність активів.

ANNOTATION

Podoliuk T.A. Directions for increasing the efficiency of the use of the company's assets (based on the materials of the «RIVOL ENERGY» LLC). Manuscript.

Bachelor's qualification work of EP «Economics of enterprise» specialty 076 Entrepreneurship, trade and exchange activity. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2023.

The bachelor's qualification work consists of an introduction, two sections, conclusions and proposals, a list of used sources, appendices.

In the bachelor's qualification work, directions for increasing the efficiency of the use of the company's assets are substantiated.

The purpose of the study is to substantiate the theoretical and methodological aspects of the efficiency of the use of the company's assets and to develop practical recommendations for its improvement based on the materials of the studied business entity. The object of the research is a process aimed at improving the efficiency of the use of the company's assets. The subject of the study is a set of theoretical, methodical and applied aspects of improving the efficiency of the use of the company's assets.

Research methods: 1) general scientific methods; 2) analytical methods; 3) table-graphic method; 4) methods of forecasting, planning and assumptions.

In the theoretical part of the work, the theoretical and methodological foundations of the efficiency of the use of the company's assets are investigated. In the analytical part, an analysis and assessment of the effectiveness of the use of assets of «RIVOL ENERGY» LLC was carried out. The conclusions and proposals summarize the obtained results and suggest directions for improving the efficiency of the use of assets of the enterprise under study.

Keywords: company assets, tangible assets, intangible assets, current assets, non-current assets, profitability of assets.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Дефініція категорії «активи підприємства»	10
1.2. Структуризація і класифікація активів підприємства	15
1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності використання активів підприємства	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ»	25
2.1. Аналіз економічних показників розвитку ТОВ «Рівол Енерджі»	25
2.2. Аналіз забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» активами різних видів у 2021–2023 роках	28
2.3. Аналіз ефективності використання складових компонентів активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках	37
2.3.1. Аналіз ефективності використання необоротних активів	37
2.3.2. Аналіз ефективності використання оборотних активів	43
2.4. Оцінка ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	50
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	65
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Ефективне використання активів генерує синергетичний ефект функціонування й розвитку підприємства. Практичне підтвердження вагомості ефективного використання активів на підприємстві підтверджується такими його результатами як забезпечення безперервної й збалансованої роботи суб'єкта господарювання, а також спроможність адаптуватись до сучасних тенденцій, здатність утримувати конкурентні переваги у бізнес-середовищі й забезпечувати стійкий економічний розвиток. Тому дослідження реальних і сучасних напрямів підвищення ефективності використання активів підприємства набувають беззаперечної актуальності й особливої уваги в сучасний час воєнної агресії росії проти України, що спричинила ускладнення ринкового середовища, масштабну трансформацію у кон'юнктурі ринку, загальні зміни глобальних трендів.

Різноаспектні питання формування, використання, управління і оцінки активів підприємства не є новими у економічній науці та їм присвячено безліч іноземних і вітчизняних праць. Зокрема, у зазначеному напрямку заслуговують на увагу дослідження таких науковців, як Бабій О.М., Бланк І.А., Брагіна О.С., Бутинець Ф.Ф., Вдовенко Л.О., Гончаров В.В., Іванчук Н.В., Каціман С.О., Ковальов В.В., Кремень О.І., Лотюк М.В., Мендрул О.Г., Мойсеєнко І.П., Олійник Т.О., Панасовський Ю.В., Петруня Н.В., Покропивний С.Ф., Рєпіна І.М., Скоробогатова В.В., Чернецька С.А., Шепета О.В., Шеремет А.Д. та інші. Однак, попри чималу кількість напрацювань у цій сфері та істотний внесок науковців у розвиток теоретико-методичних й прикладних аспектів вказаної тематики, низка актуальних питань є нерозв'язаними. Потребують подальшого розвитку та наукового уточнення теоретичні основи й змістовна сутність ефективного використання активів підприємства, адже дані питання висвітлені дещо однобічно, фрагментарно, неоднозначно й не комплексно. Доцільно також удосконалити й адаптувати до сучасних умов ведення підприємництва методичні та прикладні засади підвищення ефективності використання активів.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних аспектів

ефективності використання активів підприємства й розробці практичних рекомендацій щодо її підвищення на матеріалах досліджуваного суб'єкта господарювання.

У роботі, щоби досягти поставленої мети, визначено таку сукупність основних теоретико-практичних завдань:

- розглянути та встановити дефініцію категорії «активи підприємства»;
- дослідити структуру та класифікацію активів підприємства;
- вивчення і узагальнення методичних аспектів оцінки ефективності використання активів підприємства;
- проаналізувати особливості та динаміку основних показників діяльності ТОВ «Рівол Енерджі»;
- комплексно проаналізувати забезпеченість ТОВ «Рівол Енерджі» активами за обсягами, складом, структурою і джерелами формування у 2021–2023 роках;
- здійснити оцінювання ефективності використання активів на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі»;
- запропонувати шляхи й конкретні проектні пропозиції з підвищення ефективності використання активів на ТОВ «Рівол Енерджі» й обґрунтувати їх доцільність.

Об'єкт дослідження – процес, орієнтований на підвищення ефективності використання активів підприємства.

Предмет дослідження – сукупність концептуальних, теоретичних, методичних і методико-прикладних засад із підвищення ефективності використання активів підприємства.

Методи дослідження: 1) загальнонаукові методи – індукція, дедукція, формалізація, синтез, узагальнення, систематизування, структурний, абстрактно-логічний і контекстний методи – задля узагальнення й подальшого розвитку дефініції основної категорії «активи підприємства», визначення її складових та видів; 2) аналітичні методи – економічний аналіз, факторний аналіз, математичні і статистичні методи (методи коефіцієнтів, індексів, порівняння, групування,

позиціонування, причинно-наслідкового зв'язку, експертних оцінок) – під час аналізування й оцінювання ефективності використання активів на матеріалах досліджуваного підприємства; 3) таблично-графічний метод – для наочної демонстрації результатів проведеного дослідження; 4) методи прогнозування, планування і припущення – для розробки й обґрунтування практичних пропозицій щодо підвищення ефективності використання активів на досліджуваному підприємстві.

Інформаційні джерела дослідження: нормативно-правові й законодавчі акти України у сфері підприємництва й його регулювання; наукові доробки вітчизняних і зарубіжних науковців, матеріали періодичних видань й економічні огляди довкола тематики дослідження; інформація фінансової і бухгалтерської звітності ТОВ «Рівол Енерджі».

Гіпотези дослідження:

1) категорія «активи підприємства» відзначається самостійністю та багатоаспектністю, що полягає у одночасному поєднанні аспектів таких економічних категорій, як «ресурси підприємства», «майно підприємства» і «господарські засоби». Підтвердження гіпотези базується на проведеному контекстному аналізі економічної сутності категорії «активи підприємства»;

2) запропоновані проектні рішення сприятимуть підвищенню ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі».

Практичне значення отриманих результатів. Результати оцінювання ефективності використання активів на ТОВ «Рівол Енерджі» та проектні пропозиції можуть бути використані в роботі даного підприємства.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Дефініція категорії «активи підприємства»

Українські підприємства сьогодні функціонують у надзвичайно важких умовах війни, гіперінфляції, невизначеності, підвищеного рівня ризиків, що зумовлюють необхідність удосконалення підходів до управління їх активами й, насамперед, підходів до забезпечення максимально ефективного їх використання. Це й не дивно, адже «ефективне використання активів дозволить мінімізувати операційні та фінансові ризики, сприяти підвищенню оборотності вкладених ресурсів, а також зменшить потребу у зовнішніх фінансових ресурсах» [1, с. 109]. Пояснюється це тим, що ефективне використання активів корелює із фінансово-економічними результатами підприємства, а тому визначає рівень його фінансової спроможності, успішність діяльності та можливості розвитку [2]. Із вказаного актуалізується реальна потреба організації наукових досліджень передусім теоретичних засад активів підприємства задля чіткого й однозначного формулювання їх економічної сутності й змістового наповнення, а вже після – практичних рекомендацій із підвищення ефективності використання активів.

Категорія «активи» є однією із найважливіших і базовою не лише у економічній науці, а й в обліку, фінансах, менеджменті, а також і у правовому аспекті економіки підприємства [3]. Однак, попри детально розроблений механізм зовнішнього правового регулювання категорії «активи» та механізм внутрішнього фінансового менеджменту цієї категорії, на сьогодні дана категорія не має належної їй за важливістю парадигми. Разом із тим, відмічається недостатність досліджень концептуально-теоретичних аспектів категорії «активи підприємства» та певні сутнісно-змістові відмінності у поглядах учених

[4, с. 552].

Поняття «активи» («actives») латинського походження, що у перекладі означає дієвий / діяльний. Це поняття передовсім виникло та застосовувалось для цілей бухгалтерського обліку й на сьогодні є підставою і основою складання бухгалтерського балансу підприємства. Саме у лівій частині балансу підприємства можна спостерігати активи підприємства за складом і обсягами у вартісному виразі.

У економічній літературі досить часто можна зустріти ототожнення категорії «активи підприємства» із категоріями «капітал», «фінансові ресурси» або «виробничі засоби» [3]. Проте, кожна із цих категорія наділена своїми винятковими характеристиками й параметрами, а тому їх утотожнення є неприпустимим.

Існує значна кількість трактувань поняття «активи» [5]. У таблиці А.1 додатку А систематизовано сучасні підходи вітчизняних вчених-економістів до визначення сутності категорії «активи підприємства».

Будучи широко вживаною у різних сферах економічної науки, категорія «активи підприємства» характеризується багатоаспектністю та можна зустріти множинність підходів до розуміння її змісту у професійній економічній літературі. Проте, попри певну відмінність і суперечності науковців у трактуваннях змісту категорії «активи підприємства», учені її висвітлюють досить однобоко, зосереджуючись чи на окремих аспектах, чи на складових, чи на призначенні активів.

Насамперед, розглянемо визначення категорії «активи підприємства» у нормативних документах. Національне положення бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» наводить таке визначення активів: це – «ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [38; 39]. Ідентичне трактування активів містить Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №38 «Нематеріальні активи» [40]. Вітчизняні науковці-економісти у своїх дослідженнях активів і їх трактуванні передусім

керуються засадами цих положень. Зарубіжні учені, основним чином, у визначення активів вносять такий же зміст, розглядаючи їх як певний вид ресурсів підприємства, що формується у результаті минулих подій [21, с. 204]. Також можна зустріти у професійній літературі як серед зарубіжних, так і вітчизняних учених підхід до трактування активів як матеріальних цінностей, як господарських засобів, чи як сукупності коштів. Проте, ототожнення цих категорій є недоречним, адже матеріальні цінності, господарські засоби та кошти є окремими складовими компонентами активів.

Загалом усі підходи сучасних учених до тлумачення категорії «активи підприємства» можна згрупувати за ресурсним, майновим і цільовим підходами (табл. 1.1). Поєднання усіх цих трьох підходів, вважаємо, забезпечує найбільш чітке й комплексно широке розуміння економічної сутності досліджуваної категорії. Резюмуючи розглянуті підходи вчених-економістів і практиків, вважаємо, що *активи* – це сформована підприємством сукупність ресурсів у матеріальній, нематеріальній і фінансовій формах, що безпосередньо необхідні для забезпечення підприємницької діяльності, у результаті якої досягаються цілі суб'єкта господарювання.

Без активів не можливе ні функціонування, ні існування підприємства. Активи підприємства є передумовою забезпечення підприємницької діяльності, основою здійснення різноманітних бізнес-процесів і виробництва кінцевої продукції, а також і водночас результатом функціонування підприємства.

«Усі активи підприємства необхідно чітко ідентифікувати та скласти і підтримувати інвентарний опис» [41, с. 321].

Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку чітко визначено, що об'єкт може бути ідентифікованим активом «якщо він:

а) може бути відокремлений, тобто його можна відокремити або відділити від суб'єкта господарювання і продати, передати, ліцензувати, здати в оренду або обміняти індивідуально або разом з пов'язаним з ним контрактом, ідентифікованим активом чи зобов'язанням, незалежно від того, чи має суб'єкт господарювання намір зробити це,

або

б) виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав, незалежно від того, чи можуть вони бути передані або відокремлені від суб'єкта господарювання або ж від інших прав та зобов'язань» [40].

Таблиця 1.1. – Підходи науковців до тлумачення категорії «активи підприємства»

Підходи	Науковці, які відстоюють підхід	Суть підходу	Критика підходу
1. Ресурсний підхід	Петруня Н.В. [3, с. 121], Репіна І.М. [4, с. 552], Бланк І.О. [6, с. 19–20], Вдовенко Л.О. [8], Іванчук Н.В. [10, с. 110]; Ковальов В.В. [14, с. 197], Кремень О.І., Мосійчук Р.Л. і Кремень В.М. [19, с. 204], Лисевич С.Г. і Д'яченко К.О. [20, с. 207], Лобачева І.Ф. і Поліщук Н.В. [19, с. 204], Олійник Т.О. [24, с. 76], Панасовський Ю.В., Семененко Б.А., Теліженко О.М. та інші [25, с. 28], Петриченко А.І. [26, с. 12], Поліщук М.П. і Михайленко П.П. [27], Причепа І.В. і Кравець Н.В. [28, с. 251], П'єро Б.І. і Шірінян Л.В. [29, с. 78], Сердюков К.Г. і Андруха К.С. [30, с. 10], Томчук О.Ф. [34, с. 153], Чернецька С.А. [35, с. 155].	Активи підприємства як сукупність його ресурсів.	Ресурси у порівнянні із активами є значно ширшою за змістом категорією, адже їх складовими компонентами є не лише активи, а й матеріальні, нематеріальні, фінансові й трудові ресурси.
2. Майновий підхід	Євсєєва К.Л. [9], Камінська І.М., Дорош В.Ю. та інші [11, с. 139; 12, с. 236], Кондратюк С.Я. і Уницька Г.Ю. [16], Константюк Н. і Когут І. [17, с. 12], Стоянова О.Г. [18, с. 12], Лотюк М.В. [22], Скоробогатова В.В. [31, с. 347], Соколов Я.В. [32, с. 226–231], Татаришкіна Е.Е. [33], Шелудько В.М. [36], Шушкова Ю.В., Шутко А.М. і Баськова Ю.С. [37, с. 416], Брагіна О.С. і Романовський В.О. [7, с. 14].	Активи підприємства як наявне у його розпорядженні майно в будь-якій формі (матеріальній, нематеріальній, фінансовій).	Враховуються й чітко визначаються складові компоненти активів.
3. Цільовий підхід	Каціман С.О. і Шаманська О.І. [13, с. 357], Колодяжна К.С. [15, с. 91–93], Мних Є.В. [23].	Активи підприємства як засоби, які залучаються і використовуються з ціллю одержати прибуток.	Головний фокус на призначенні активів підприємства, цілях їх формування і використання.

Також, як доповнення, у національних стандартах бухгалтерського обліку зазначається, що певний конкретний об'єкт підприємства визнається активом, якщо він відповідає переліку усіх наступних критеріїв:

- є власністю суб'єкта господарювання;
- має вартісний вимір і чітко означену вартість;
- має здатність приносити економічні вигоди у результаті використання.

Науковці, своєю чергою, вносячи свій внесок у розвиток теорії економіки підприємства, уточнюють й визначають наступні характеристики активів:

- слугують інструментом досягнення економічних цілей підприємства;
- виступають об'єктами інвестування;
- слугують ресурсною базою провадження підприємницької діяльності;
- потребують облікування;
- виступають об'єктами власності;
- виступають об'єктами управління, тобто ними необхідно управляти.

Активи, як уже зазначалось забезпечують і використовуються у операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства й при цьому перебувають в постійному обороті. А тому активи підприємства тісно пов'язані та потребують урахування факторів ризику, часу й ліквідності [8]. Разом із тим, іншими специфічними об'єктивними характеристиками активів є наступні:

- підпорядкованість цілям підприємства у питаннях формування і використання активів;
- багатфункціональність активів;
- акумулювання для забезпечення безперервності операційної діяльності;
- здатність одних складових компонентів активів взаємозамінюватись іншими;
- підконтрольність з боку власників і менеджерів підприємства;
- спроможність генерувати фінансово-економічні результати діяльності суб'єкта господарювання;
- здатність конвертуватись і реструктуруватись;
- динамічність у відповідності до фінансово-економічних результатів попередніх періодів.

Отже, проведене дослідження, дозволило визначити зміст активів підприємства й ідентифікувати їх економічну сутність через розкриття ролі й специфічних характеристик.

1.2. Структуризація і класифікація активів підприємства

Оперуючи активами, підприємство, насамперед, стикається із питанням достатньо формування активів як за обсягом так і за складом. При цьому підприємство може бути самостійним в цих питаннях, тобто формувати активи із власних фінансових ресурсів, або ж набувати їх у третіх осіб, чи ще інший варіант – інвестувати власні фінансові ресурси в активи, при цьому відчужуючи на користь третіх осіб.

Проведемо комплексний і деталізований огляд компонентного складу й видових форм активів, що дозволить більш глибоко зрозуміти їх особливості, місце і призначення у підприємницькій діяльності.

Складові компоненти активів підприємства прослідковується із правої частини балансу підприємства.

Найбільш загальна класифікація й як передбачено вимогами до фінансової звітності підприємства, активи групуються на (рис. 1.1):

група 1 – необоротні активи – представлені такими їх складовими компонентами, що відображені у однойменному першому розділі активу балансу, призначення яких полягає у багаторазовій участі у операційних циклах діяльності підприємства впродовж тривалого періоду (більше одного року) й особливістю яких є перенесення своєї вартості на вартість виготовленої кінцевої продукції частинами;

група 2 – оборотні активи – представлені такими компонентними складовими активів, що відображені у однойменному другому розділі активу балансу, винятковими характеристиками яких є те, що вони забезпечують поточну діяльність підприємства і цілком споживаються в одному виробничому циклі, а також переносять свою вартість на собівартість кінцевої продукції повністю;

група 3 – необоротні активи, що утримувані для продажу, й групи вибуття.

Також однією із найбільш часто уживаних класифікацій активів є їх поділ у відповідності до джерел формування. Оскільки формуються активи за рахунок

фінансових ресурсів залучених як із власних так і з позикових джерел, то згідно до цього й класифікуються активи за ознакою походження й приналежності підприємству фінансових ресурсів, спрямованих у активи [12, с. 240–241]:

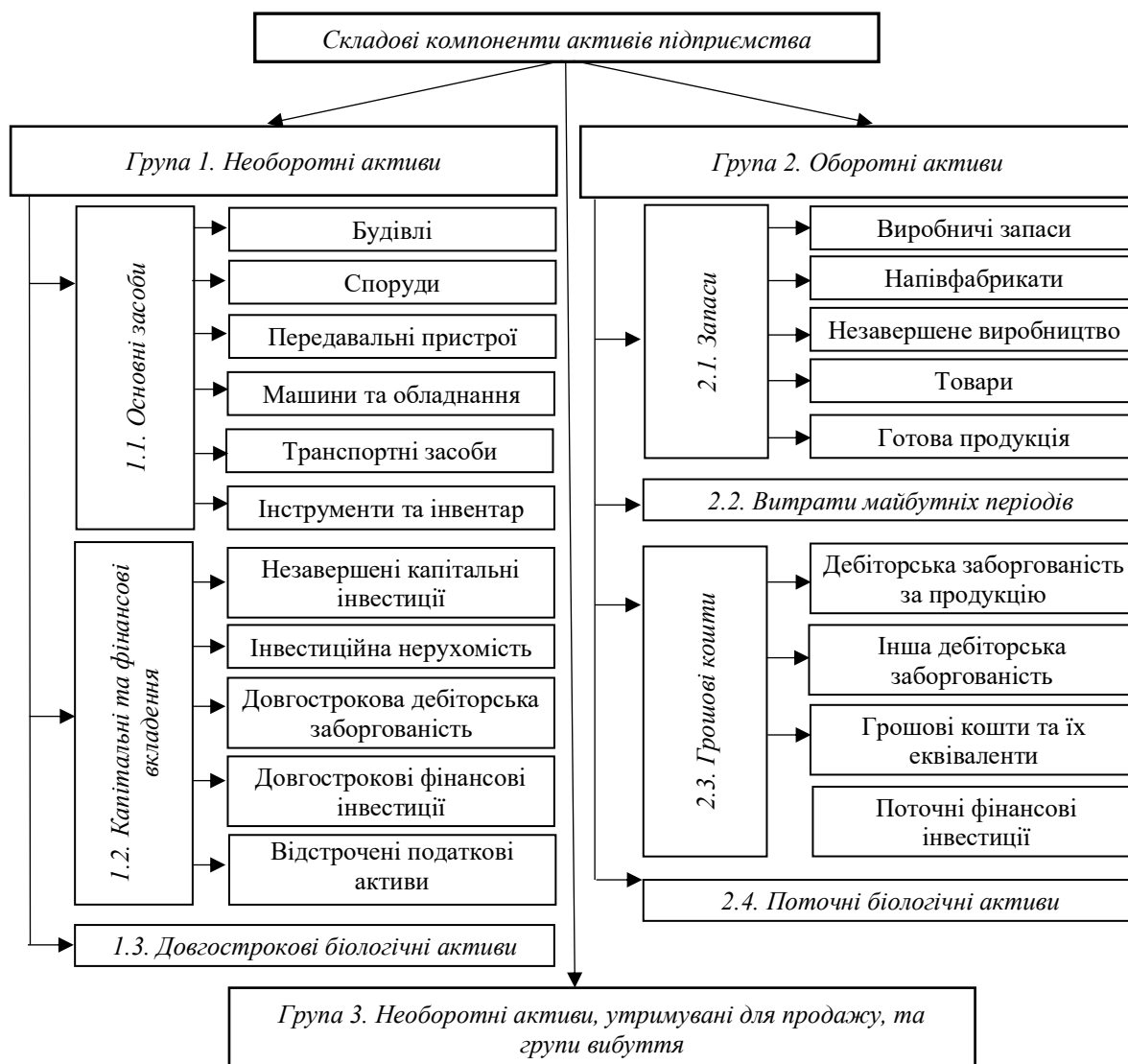

Рисунок 1.1. Компонентний склад активів підприємства
(на основі [11, с. 140])

- 1) власні активи підприємства, джерелами формування яких очевидно є власні фінансові ресурси, що представлені зареєстрованим капіталом, нерозподіленим прибутком, додатковим капіталом, резервним капіталом тощо;
- 2) позикові активи підприємства, джерелами фінансування яких є довгострокові чи короткострокові кредити банків, усі види кредиторської

заборгованості тощо.

Ця класифікаційна ознака є однією із базових, адже структура джерел формування активів, тобто джерел їх покриття фінансовими ресурсами безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства [42]. Також варто відмітити, що загальні обсяги активів підприємства залежить від обсягу наявних у підприємства фінансових ресурсів та його фінансових можливостей залучати їх ззовні.

Проте, спеціалізована економічна наука не обмежується лише двома вище розглянутими класифікаційними ознаками активів й пропонує їх широкий набір, систематизацію якого здійснимо на основі таблиці 1.2.

Таблиця 1.2. – Класифікації активів підприємства *

Види активів	Склад активів
1	2
<i>Класифікаційна ознака I. За економічним змістом і функціональною роллю у виробничому процесі</i>	
1.1) необоротні активи	Див. рис. 1.1.
1.2) оборотні активи	Див. рис. 1.1.
<i>Класифікаційна ознака II. Залежно від залученості активів до конкретного виду економічної діяльності</i>	
2.1) операційні активи (беруть участь у операційній діяльності підприємства)	Оборотні активи. Виробничі основні засоби. Частина нематеріальні активів, що залучені в операційній діяльності тощо.
2.2) інвестиційні активи (беруть участь у інвестиційній діяльності підприємства)	Незавершені капітальні інвестиції. Довго- та короткострокові фінансові інвестиції. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття тощо.
2.3) фінансові активи (беруть участь у фінансовій діяльності підприємства)	Гроші та їх еквіваленти. Дебіторська заборгованість.
<i>Класифікаційна ознака III. За матеріально-речовою формою</i>	
3.1) матеріальні активи (є матеріальними об'єктами)	Основні засоби. Незавершені капітальні інвестиції. Запаси.
3.2) нематеріальні активи (не мають матеріальної основи)	Імідж підприємства. Патенти. Авторські права. Ліцензії. Гудвіл. Товарні марки та знаки. «Ноу-хау». Права користування природними ресурсами.
3.3) фінансові активи	Грошові кошти в національній валюті та іноземній. Дебіторська заборгованість. Страхові поліси. Цінні папери.
3.4) біологічні активи	Тварини. Рослини
<i>Класифікаційна ознака IV. За приналежністю підприємству і характером володіння</i>	
4.1) власні активи	Активи профінансовані з власного капіталу підприємства.
4.2) позичкові активи	Активи, сформовані за рахунок позичкових фінансових ресурсів на умовах платності, терміновості й поворотності.
4.3) залучені активи	Активи, безоплатно отримані від інших суб'єктів господарювання чи громадян у формі благодійних внесків.
4.4) орендовані (лізингові) активи	Активи, залучені на чітко визначених умовах згідно договорів оренди, лізингу тощо.
<i>Класифікаційна ознака V. За місцем використання</i>	
5.1) активи, використовувані всередині підприємства	Нематеріальні активи. Основні засоби. Готівка. Незавершені капітальні інвестиції.
5.2) активи, використовувані поза межами підприємства	Дебіторська заборгованість. Довгострокові фінансові інвестиції. Короткострокові фінансові інвестиції.

Продовження таблиці 1.2

1	2
<i>Класифікаційна ознака VI. За терміном залучення</i>	
6.1) короткострокові активи (залучені на один операційний цикл або на понад 12 місяців з дати взяття на баланс)	Оборотні активи.
6.2) довгострокові активи (залучені підприємством на понад один операційний цикл й довше, ніж на 12 місяців)	Основні засоби. Нематеріальні активи.
<i>Класифікаційна ознака VII. За рівнем ліквідності</i>	
7.1) абсолютно ліквідні активи	Активи з терміном конвертації у грошову форму декілька днів (наприклад, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти у касі і на банківських рахунках).
7.2) високоліквідні активи	Активи з терміном конвертації у грошову форму до 1 місяця та із втратою балансової вартості до 10% (наприклад, дебіторська заборгованість, векселі одержані, товари відвантажені).
7.3) середньоліквідні активи	Активи з терміном конвертації у грошову форму 1–6 місяців й втратою балансової вартості до 50% (наприклад, виробничі запаси, незавершене виробництво, поточні біологічні активи, напівфабрикати, готова продукція, малоцінний інструмент та інвентар).
7.4) низьколіквідні активи	Активи з терміном конвертації у грошову форму 6–12 місяців й втратою балансової вартості на 50–90% (наприклад, основні засоби).
7.5) неліквідні активи	Активи з терміном конвертації у грошову форму понад 12 місяців (наприклад, продукція на яку відсутній попит).
<i>Класифікаційна ознака VIII. За способом обчислення</i>	
8.1) загальні, або валові активи	Загальні обсяги активів підприємства, що сформовані сумарно із внутрішніх й зовнішніх джерел.
8.2) чисті активи	Активи, що сформовані виключно із власних джерел підприємства.
<i>Класифікаційна ознака IX. За здатністю амортизуватись</i>	
9.1) активи, що амортизуються	Основні засоби. Нематеріальні активи.
9.2) активи, що не амортизуються	Інші активи.
<i>Класифікаційна ознака X. За рівнем ризику залучення</i>	
10.1) безризикові активи	Активи із використанням яких загальний рівень ризиковості підприємства залишається незмінним.
10.2) активи низького рівня ризику	Активи, використання яких чинить несуттєвий (мінімальний) вплив на кінцеві результати діяльності підприємства.
10.3) активи середнього рівня ризику	Активи, використання яких пов'язане із ризиками середнього рівня, що підприємство спроможне нейтралізувати без додаткових зусиль.
10.4) активи високого рівня ризику	Активи, використання яких пов'язане із ризиками високого рівня і передбачає необхідність реалізації додаткових заходів із страхування ризику.
10.5) активи агресивного рівня ризику	Активи, використання яких обумовлює додаткові витрати та, навіть, втрати для підприємства.
10.6) активи критичного рівня ризику	Активи, що можуть спричинити банкрутство підприємства.

* на основі [9; 11, с. 139–140; 12, с. 241–242; 24, с. 76; 27; 36; 37, с. 416; 43, с. 350; 44].

Підводячи підсумки, зауважимо, що деталізоване й різнобічне розуміння складових компонентів, джерел фінансування й різноманіття активів підприємства є необхідним етапом і передумовою для подальших теоретико-методичних досліджень процедури оцінки ефективності їх використання й прикладних пошуків напрямів підвищення відповідної ефективності.

1.3. Методичні аспекти оцінки ефективності використання активів підприємства

Питання щодо оцінювання ефективності використання активів для усіх підприємств незалежно від їх форми власності в сучасних економічних умовах є особливо актуальними та своєчасними [7, с. 14]. Це пояснюється тим, що для підприємства раціональними засобами прийняття управлінських рішень на будь-якому рівні є, насамперед, результати оцінки ефективності використання активів. Тому це питання, маючи високу теоретичну і практичну цінність, викликає посилений інтерес.

Як підмічають науковці, аналітично-оцінювальні дослідження ефективності використання активів є одними з найпріоритетніших і найважливіших досліджень у економічній діяльності підприємства [45, с. 332].

На сьогодні у професійній економічній літературі проблематиці оцінювання ефективності використання активів присвячено достатньо наукових публікацій та висвітлюванні в них методичні підходи доволі різноманітні [7, с. 15–17; 19; 42; 46; 47; 48; 49; 50; 51; 52; 53; 54].

У широкому розумінні оцінка ефективності використання активів підприємства трактується як цілеспрямований впорядкований дослідницький процес орієнтований на виявлення рівня ефективності використання активів суб'єктом господарювання й оптимальне управління ними, забезпечення максимізації їх віддачі, належного рівня ліквідності підприємства, а також розробку раціональної політики управління активами і її своєчасну реалізацію.

Оцінка завжди підпорядкована певній меті. Так, мета оцінки ефективності використання активів на підприємстві визначається як отримання достовірної і чіткої інформації щодо реального стану активів й ефективності їх використання у аналізованому періоді, на основі якої розробляються обґрунтовані напрями підвищення ефективності поточного управління підприємством, якісні оперативні й стратегічні плани, прогнози й бюджети розвитку суб'єкта господарювання.

Предметом відповідного аналізу залежно від обраної методики є сукупність сформованих активів за кількісними показниками й якісними параметрами.

Організація оцінки ефективності використання активів підприємства переслідує систему таких цілей: 1) отримати інформацію щодо реально досягнутого підприємством рівня ефективності використання активів в аналізованому періоді; 2) виявити певні закономірності й тренди динаміки показників ефективності використання активів; 3) визначити наявні проблеми, «вузькі місця», фактори негативного впливу й ризику ефективному використанню активів на підприємстві, а також встановити шляхи їх нейтралізації; 4) виявити фактори позитивного впливу й резерви підвищення ефективності використання активів; 5) акумулювання об'єктивної інформації для побудови стратегій і прогнозів, розробки планів економічного розвитку підприємства, формулювання рекомендацій, складання системи заходів із оптимізації активів, підвищення ефективності їх використання і загалом підвищення якості й ефективності управління суб'єктом господарювання.

Наведена система цілей визначає вагомість та роль аналізу ефективності використання активів підприємства, адже слугує одночасно інструментом вивчення реального поточного стану за напрямом ефективності використання активів, а також інструментом визначення адекватних і найбільш доцільних в конкретних умовах розвитку суб'єкта господарювання механізмів підвищення ефективності використання активів.

Оцінка ефективності використання активів підприємства може охоплювати вужче чи ширше коло об'єктів оцінки, різні їх рівні, різних суб'єктів проведення оцінювання, різні часові періоди тощо. Так, існує широкий спектр різновидів оцінки ефективності використання активів підприємства, що систематизовані у таблиці 1.3.

Як і будь-якому оціночному процесу, оцінці ефективності використання активів на підприємстві передують відповідний аналіз, що по суті слугує основою і вихідним моментом ґрунтовного оціночного дослідження.

Професійна економічна література на сьогодні пропонує широкий набір

методів для аналізу ефективності використання активів на підприємстві. Основними й найбільш уживаними на практиці є такі методи:

Таблиця 1.3. – Класифікація оцінки ефективності використання активів

Класифікаційні ознаки	Види оцінки
1) за широтою	1.1) загальна (усе аспектна) оцінка ефективності використання активів підприємства; 1.2) тематична (одно аспектна) оцінка ефективності використання активів підприємства.
2) залежно від рівня обраного об'єкта оцінювання	2.1) оцінка ефективності використання активів підприємства загалом; 2.2) оцінка ефективності використання активів за окремим відділом, чи дільницею, чи підрозділом підприємства; 2.3) оцінка ефективності використання активів за окремою економічною операцією.
3) залежно від суб'єкта проведення оцінювання	3.1) внутрішня оцінка ефективності використання активів підприємства (проводиться з числа компетентних працівників підприємства); 3.2) зовнішня оцінка ефективності використання активів підприємства (за посередництвом залучених зовнішніх експертів).
4) за періодом організації оцінки	4.1) попередня оцінка ефективності використання активів підприємства; 4.2) поточна (оперативна) оцінка ефективності використання активів підприємства; 4.3) наступна (підсумкова) оцінка ефективності використання активів підприємства.
5) за періодичністю організації	5.1) безперервна оцінка ефективності використання активів підприємства; 5.2) періодична оцінка ефективності використання активів підприємства; 5.3) разова оцінка ефективності використання активів підприємства.
6) за оцінюваним часовим лагом	6.1) оцінка ефективності використання активів підприємства за місяць; 6.2) квартальна оцінка ефективності використання активів підприємства; 6.3) річна оцінка ефективності використання активів підприємства тощо.

1) вертикальний аналіз, або структурний аналіз – фокусується на дослідженні й виявленні структури активів підприємства, її зміни за роками тощо;

2) горизонтальний аналіз, або динамічний аналіз – фокусується на вивченні динаміки активів підприємства, виявленні тенденцій і трендів;

3) факторний аналіз – фокусується на виявленні рівня впливу окремих факторів на результативний показник, а також на дослідженні причинно-наслідкових взаємозв'язків у системі активів підприємства, підходів до управління ними, а також щодо політики їх формування і використання;

4) коефіцієнтний аналіз – побудований на розрахунку набору відносних величин – коефіцієнтів, що різнобічно характеризують ефективність використання активів підприємством;

5) порівняльний аналіз – побудований на порівнянні підприємства з його конкурентами за системою обраних показників ефективності використання активів;

6) трендовий аналіз – заснований на дослідженні динаміки показників за тривалий період (понад 5 років) задля побудови трендів ефективності використання активів й прогнозних моделей динаміки відповідних показників;

7) метод бальної оцінки – побудований на присвоєнні експертом балів за кожним із аспектів ефективності використання активів та в подальшому їх підсумовуванні.

За умов одночасного застосування усіх вище поданих методів, можливо забезпечити найбільш деталізовані, комплексні та усесторонні результати оцінювання.

Оцінки ефективності використання активів підприємства складається із логічно впорядкованого порядку процедур [54]. Загальний алгоритм проведення оцінки ефективності використання активів підприємства можна розділити на такі три послідовних етапи: підготовчий; основний; завершальний (рис. 1.2).

Одним із найскладніших питань оцінки ефективності використання активів на підприємстві є вибір репрезентативних показників. Вчені в своїй більшості пропонують показники, згруповані на часткові та узагальнюючі (табл. Б.1, додаток Б). Методика обчислення цих показників подана у таблиці Б.2–Б.3 додатку Б. Наведений перелік показників можна звужувати, або ж розширювати у відповідності до переслідуваної цілі суб'єкта оцінки, тобто за потребою зацікавленої сторони.

Іншим не менш складних і неоднозначних підетапом аналітично-оцінювального етапу є проведення інтегральної оцінки ефективності використання активів підприємства. Цей етап дозволяє звести розрахунки усіх попередніх показників до одного інтегрального показника. Думки з приводу цього у науковців дуже розбігаються і вони пропонують безліч інструментів інтегрального оцінювання.

Заслугове на увагу позиція науковців, котрі пропонують як інтегральну оцінку ефективності використання активів підприємства застосовувати показник економічної доданої вартості (EVA – Economic Value Added), що є інформативним і зрозумілим як для зарубіжних так і для вітчизняних науковців,

а також і для підприємців, менеджерів, інвесторів і кредиторів. Доречність і широке практичне застосування показника EVA обґрунтовується такими моментами: 1) EVA одночасно показує рівень ефективності інвестування фінансових ресурсів у формування активів і рівень ефективності використання сформованих активів; 2) EVA корелює із ринковою вартістю підприємства; 3) EVA збалансовує інтереси акціонерів і менеджерів підприємства; 4) EVA узгоджує обсяги операційних витрат, що представлені витратами на формуванням активів, із обсягами витрат, які виникають у процесі володіння і розпорядження такими активами [51, с. 487].

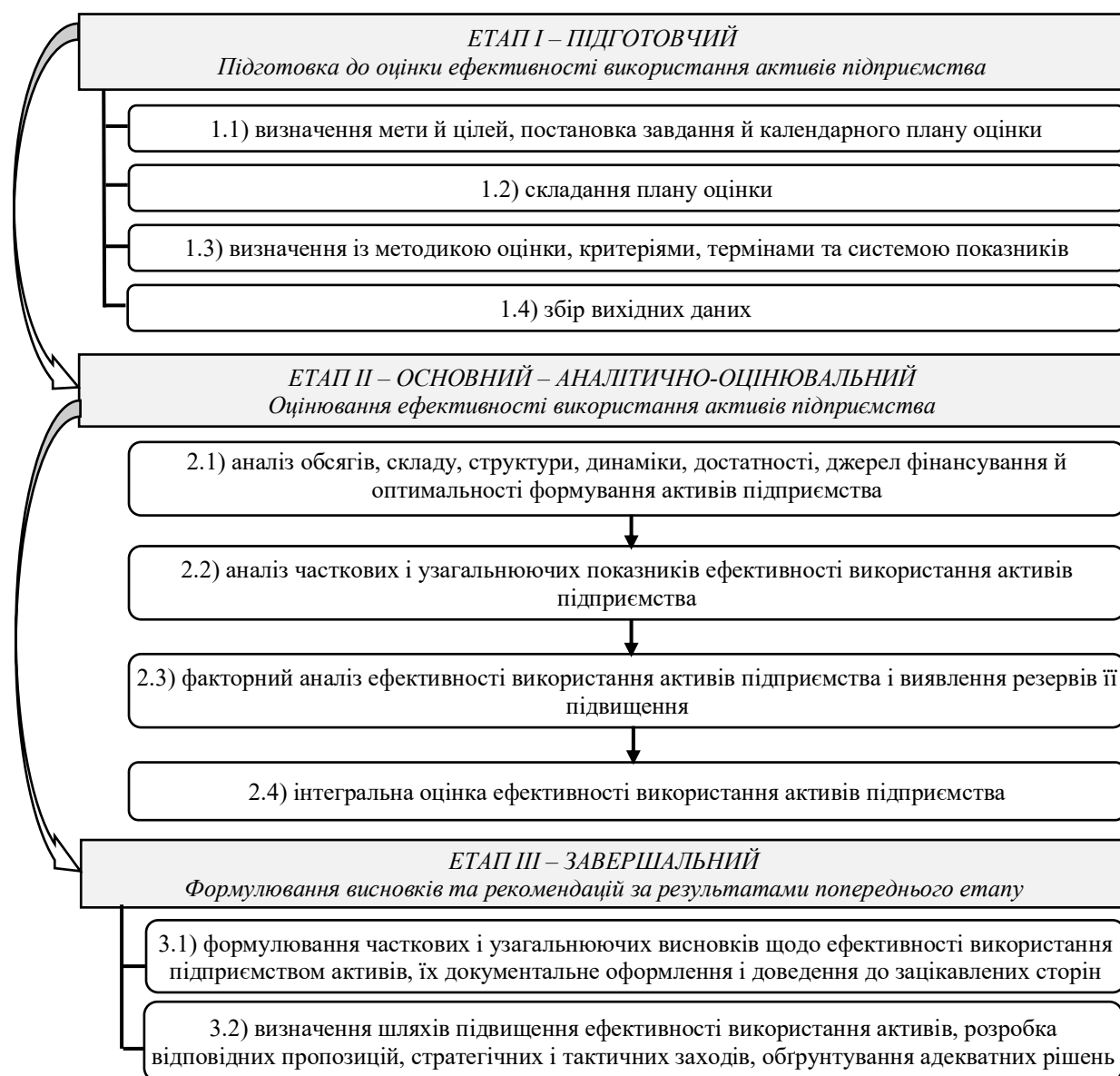

Рисунок 1.2. Алгоритм оцінювання ефективності використання активів підприємства

Задля розрахунку *EVA* у спеціалізованій економічній і фінансовій літературі вченими пропонуються наступні формули [55, с. 80]:

$$EVA = OP_{pre-tax} - C_c,$$

де $OP_{pre-tax}$ – прибуток від операційної діяльності до оподаткування;

C_c – загальні обсяги витрат на капітал;

або

$$EVA = (OR_{net} - PC - C_i - OC_i + OR_i) - (NA_{(-FI)} - L_tL + WC) \times WACC,$$

де OR_{net} – чистий дохід від реалізації продукції;

PC – собівартість реалізованої продукції;

C_i – інші витрати;

OC_i – інші операційні витрати;

OR_i – інші операційні доходи;

$NA_{(-FI)}$ – необоротні активи (за мінусом фінансових інвестицій);

L_tL – безоплатні довгострокові зобов'язання і забезпечення;

WC – власні оборотні активи (робочий капітал);

$WACC$ – середньозважена вартість капіталу (середньозважена вартість фінансування активів).

Підводячи підсумки, зазначимо, що результати оцінки ефективності використання активів для власників підприємства, а також менеджерів й інших стейкхолдерів не лише є об'єктивною інформацією щодо стану справ, а й джерелом для розробки стратегічних і тактичних планів, формування політики управління активами, обґрунтування і реалізації механізмів підвищення ефективності використання активів. Також варто доповнити, що на основі систематичного відповідного оцінювання, менеджери підприємства спроможні своєчасно виявляти й адекватно реагувати на загрозливі внутрішні й зовнішні фактори ефективності використання активів, що, очевидно, впливають і на загальну ефективність діяльності підприємства [35].

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
АКТИВІВ ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ»

2.1. Аналіз економічних показників розвитку ТОВ «Рівол Енерджі»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Рівол Енерджі» (скорочена назва – ТОВ «Рівол Енерджі») – одне із підприємств міста Луцьк, що започаткувало свою діяльність у 2018 році як оптовий торговельний суб'єкт господарювання, що реалізує зерно й корма для тварин. Згодом ТОВ «Рівол Енерджі» розширило напрями своєї діяльності та почало займатись митно-брокерською діяльністю та вантажним транспортно-логістичним обслуговуванням.

Код за ЄДРПОУ – 42537215.

Місцезнаходження: 43023, Волинська область, місто Луцьк, вулиця Конякіна, 2б.

Основні види діяльності – КВЕД:

46.21 оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

46.90 неспеціалізована оптова торгівля;

49.41 вантажний автомобільний транспорт;

52.29 інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.

ТОВ «Рівол Енерджі» спеціалізується на:

- наданні митно-брокерських послуг;
- оптовій торгівлі зерном, насінням і кормами для тварин;
- наданні транспортно-експедиційних послуг.

Аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках, базуючись на даних фінансової звітності (додатки В і Г), представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. – Динаміка основних економічних показників діяльності
ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Показники	Одиниці виміру	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2022 р./2021 р.	2023 р./2022 р.	2022 р./2021 р.	2023 р./2022 р.
1. Забезпеченість активами / пасивами	тис. грн.	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
2. Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	62525	63928	69882	1403	5954	2,24	9,31
3. Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	53980	58990	62797	5010	3807	9,28	6,45
4. Середньорічна чисельність персоналу	осіб	21	20	20	-1	0	-4,76	0,00
5. Обсяги основних засобів на кінець року	тис. грн.	18610	16575	16972	-2035	397	-10,93	2,40
6. Обсяги оборотних активів на кінець року	тис. грн.	24155	26519	26650	2364	131	9,79	0,49
7. Фонд оплати праці	тис. грн.	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
8. Обсяги власного капіталу	тис. грн.	25137	24574	24590	-563	16	-2,24	0,07
9. Сума валового прибутку	тис. грн.	8545	4938	7085	-3607	2147	-42,21	43,48
10. Прибуток до оподаткування	тис. грн.	5280	490	3180	-4790	2690	-90,72	548,98
11. Сума чистого прибутку	тис. грн.	4330	402	2608	-3928	2206	-90,72	548,76
12. Обсяги клієнтської дебіторської заборгованості	тис. грн.	5682	7438	9203	1756	1765	30,90	23,73
13. Обсяги клієнтської кредиторської заборгованості	тис. грн.	8582	10860	10710	2278	-150	26,54	-1,38
14. Середня заробітна плата працівника	грн./місяць	17595,24	20550,00	20783,33	2954,76	233,33	16,79	1,14
15. Середня продуктивність праці одного працівника	тис. грн./особу	4434	4932	4988	498	56	11,23	1,14
16. Коефіцієнт фінансової незалежності	-	0,59	0,57	0,56	-0,02	-0,01	-2,98	-1,14
17. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-	0,02	0,01	0,01	-0,01	0,00	-66,74	-6,04
18. Рентабельність продукції (за валовим прибутком)	%	15,83	8,37	11,28	-7,459	2,911	-	-
19. Рентабельність виробництва (за валовим прибутком)	%	19,98	11,46	16,24	-8,52	4,78	-	-
20. Рентабельність продукції (за прибутком до оподаткування)	%	9,78	0,83	5,06	-8,95	4,23	-	-
21. Рентабельність виробництва (за прибутком до оподаткування)	%	12,35	1,14	7,29	-11,21	6,15	-	-
22. Рентабельність продукції (за чистим прибутком)	%	8,02	0,68	4,15	-7,34	3,47	-	-
23. Рентабельність виробництва за чистим прибутком)	%	10,13	0,93	5,98	-9,19	5,05	-	-

Спостерігаємо такі позитивні моменти у роботі ТОВ «Рівол Енерджі»:

- 1) стабільність майнового стану та підвищення рівня забезпеченості активами й пасивами на 0,77% у 2022 році і на 1,22% у 2023 році;
- 2) нарощення обсягів реалізації продукції на 2,24% (2022 р.) і 9,31% (2023 р.);
- 3) приріст оборотних активів на 9,79% у 2022 році і на 0,49% у 2023 році;

4) перевищення обсягів власного капіталу над позичковим капіталом підприємства, а тому й належний рівень фінансової незалежності (самостійності) підприємства;

5) ріст середньої заробітної плати працівника за місяці на 16,79% у 2022 році і на 1,14% у 2023 році.

Одночасно із цим простежуються такі негативні моменти:

1) скорочення фінансових результатів:

– зменшення валового прибутку, зокрема, його обсяги у 2022 і 2023 роках становили відповідно 57,79% і 82,91% від їх рівня у 2021 році;

– зменшення чистого прибутку, зокрема, його обсяги у 2022 і 2023 роках становили відповідно 9,28% і 60,23% від їх рівня у 2021 році;

2) зменшення середньоспискової чисельності персоналу на 1 особу (-4,76%) у 2022 році;

3) ріст дебіторської заборгованості на 30,90% у 2022 році і на 23,73% у 2023 році;

4) ріст кредиторської заборгованості на 26,54% у 2022 році, а тому підвищення фінансової залежності, зумовлений сповільненням клієнтських розрахунків;

4) обсяги основних засобів у 2022 і 2023 роках становили відповідно 89,07% і 91,98% від їх рівня у 2021 році;

5) менші обсяги власного капіталу у 2022–2023 роках порівняно із 2021 роком;

6) недостатній рівень ліквідності підприємства;

5) зниження значень показників рентабельність у 2022–2023 роках порівняно із 2021 роком.

Отже, ТОВ «Рівол Енерджі» хоч і не наростило фінансово-економічні результати, проте функціонувало прибутково й достатньо стабільно у важкі часи для нашої держави, зумовлені військовою агресією росії.

2.2. Аналіз забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» активами різних видів у 2021–2023 роках

Розпочнемо аналітичне дослідження із деталізованого й комплексного аналізу забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» активами, їх динаміки та оптимальності формування за останні три роки, розрахунки представивши у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. – Аналіз забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» різними складовими елементами активів у 2021–2023 роках

Елементний склад активів підприємства	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
1) необоротні активи	18622	16586	16982	-2036	396	-10,93	2,39
1.1) залишкова вартість нематеріальних активів	12	11	10	-1	-1	-8,33	-9,09
1.2) залишкова вартість основних засобів	18610	16575	16972	-2035	397	-10,93	2,40
2) оборотні активи	24155	26519	26650	2364	131,0	9,79	0,49
2.1) виробничі запаси	170	238	312	68	74	40,00	31,09
2.2) товари	7560	6291	5820	-1269	-471	-16,79	-7,49
2.3) дебіторська заборгованість за продукцію	5682	7438	9203	1756	1765	30,90	23,73
2.4) дебіторська заборгованість за розрахункам за виданими авансами	378	912	702	534	-210	141,27	-23,03
2.5) інша поточна дебіторська заборгованість	10033	11524	10501	1491	-1023	14,86	-8,88
2.6) готівка	12	32	6	20,0	-26	166,67	-81,25
2.7) рахунки в банках	320	84	106	-236	22	-73,75	26,19
<i>Разом</i>	<i>42777</i>	<i>43105</i>	<i>43632</i>	<i>328</i>	<i>527</i>	<i>0,77</i>	<i>1,22</i>

Загальні обсяги активів ТОВ «Рівол Енерджі» зросли на 0,77% у 2022 році і на 1,22% у 2023 році, що, зважаючи на важкі воєнні часи і падіння вітчизняної економіки, є позитивним результатом, що засвідчує стійкість підприємства. Позитивна динаміка активів підприємства була результатом нарощення оборотних активів у 2022 і 2023 роках за одночасного скорочення обсягів необоротних активів у 2022 році.

Розгляд елементного складу активів ТОВ «Рівол Енерджі» показав домінування за обсягами основних засобів, іншої поточної дебіторської заборгованості, дебіторської заборгованості за продукцію і товарів над іншими елементами активів.

У складі активів ТОВ «Рівол Енерджі» основні засоби становили 43,50%

(2021 р.), 38,45% (2022 р.) і 38,90% (2023 р.) усіх активів.

Дебіторська заборгованість за продукцію ТОВ «Рівол Енерджі», тобто клієнтська дебіторська заборгованість, нарощувалась і у 2021–2023 роках становила відповідно 13,28%, 17,26% і 21,09% усіх активів. Причиною цього була особливість розрахунково-платіжних операцій товариства, як і передбачено в договорах із партнерами. Також це означає, що з однієї сторони, ТОВ «Рівол Енерджі» може очікувати надходження фінансових ресурсів у найближчому часі від своїх партнерів-дебіторів за умов їх надійності, проте, з іншої сторони – це означає наявність фінансових ризиків, пов'язаних із надійністю і платоспроможністю партнерів-дебіторів, яких підприємство кредитувало.

Частка іншої поточної дебіторської заборгованості в структурі активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021 році складала 23,45%, у 2022 році – 26,73%, а у 2023 році – 24,07%.

Обсяги товарів та їх частка у структурі активів ТОВ «Рівол Енерджі» щорічно зменшувались й, зокрема, у 2021 році складала 17,67% загального обсягу активів, у 2022 році – 14,59%, а у 2023 році – 13,34%.

Розглянувши елементний склад активів ТОВ «Рівол Енерджі», поглибимо дослідження аналізом його забезпеченості активами різних форм і видів (табл. 2.3 і 2.4).

Проведені розрахунки дозволяють сформулювати такі висновки:

1) обсяги оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» за роками підвищувались відповідно на 9,79% у 2022 році і 0,49% у 2023 році (рис. 2.1). Оборотні активи у складі активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках становили основну частку, що зростала за роками й, зокрема, складала 56,47%, 61,52% і 61,08% (рис. 2.2). Приріст частки оборотних активів позитивним чином позначився на системі показників фінансового стану, зокрема на показниках фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності досліджуваного товариства.

Обсяги необоротних активів ТОВ «Рівол Енерджі» за залишковою вартістю у 2022 році зменшились на 10,93%, адже майже нічого не було введено на баланс підприємства, що було зумовлене об'єктивними зовнішніми факторами – війною

росії проти України. У 2023 році ТОВ «Рівол Енерджі» наростило необоротні активи на 2,39%, тобто товариству вдалось дещо оновити свою матеріально-технічну базу та технічно переозброїтись. Частка необоротних активів у структурі активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках становила відповідно 43,53%, 38,48% і 38,92%. У складі й відповідно у структурі активів підприємства за роками не було необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття;

Таблиця 2.3. – Аналіз забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» активами різних видів у 2021–2023 рр.

Різновиди активів	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
				абсолютне		абсолютне	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
<i>1. За економічним змістом і функціональною роллю</i>							
1.1) необоротні активи	18622	16586	16982	-2036	396	-10,93	2,39
1.2) оборотні активи	24155	26519	26650	2364	131	9,79	0,49
1.3) необоротні активи, утримвані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0	-	-
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>2. За матеріально-речовою формою</i>							
2.1) нематеріальні активи	12	11	10	-1	-1	-8,33	-9,09
2.2) матеріальні активи	26340	23104	23104	-3236	0	-12,29	0,00
2.3) фінансові активи	16425	19990	20518	3565	528	21,70	2,64
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>3. За рівнем ліквідності</i>							
3.1) абсолютно ліквідні активи	332	116	112	-216	-4	-65,06	-3,45
3.2) високоліквідні активи	16093	19874	20406	3781	532	23,49	2,68
3.3) середньоліквідні активи	7730	6529	6132	-1201	-397	-15,54	-6,08
3.4) низьколіквідні активи	18622	16586	16982	-2036	396	-10,93	2,39
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>4. За приналежністю підприємству і характером володіння</i>							
4.1) власні активи	25137	24574	24590	-563	16	-2,24	0,07
4.2) активи, сформовані за рахунок довгострокових зобов'язань і забезпечень	0	0	0	0	0	-	-
4.3) активи, сформовані за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень	17640	18531	19042	891	511	5,05	2,76
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>5. За способом обчислення</i>							
5.1) валові активи	25137	24574	24590	-563	16	-2,24	0,07
5.2) чисті активи	17640	18531	19042	891	511	5,05	2,76
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>6. Залежно від залученості до певного виду економічної діяльності</i>							
6.1) операційні активи	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
6.2) інвестиційні активи	0	0	0	0	0	-	-
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22
<i>7. За місцем використання</i>							
7.1) активи, використовувані всередині підприємства	18634	16618	16988	-2016	370	-10,82	2,23
7.2) активи, використовувані поза межами підприємства	24143	26487	26644	2344	157	9,71	0,59
<i>Разом</i>	42777	43105	43632	328	527	0,77	1,22

Таблиця 2.4. – Аналіз структури активів ТОВ «Рівол Енерджі»
за різними класифікаційними ознаками у 2021–2023 рр.

Різновиди активів	Структура, %			Зміна, %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 р./2021 р.	2023 р./2022 р.
<i>1. За економічним змістом і функціональною роллю</i>					
1.1) необоротні активи	43,53	38,48	38,92	-5,05	0,44
1.2) оборотні активи	56,47	61,52	61,08	5,05	-0,44
1.3) необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0	0	0
<i>2. За матеріально-речовою формою</i>					
2.1) нематеріальні активи	0,03	0,03	0,02	0,00	0,00
2.2) матеріальні активи	61,58	53,60	52,95	-7,98	-0,65
2.3) фінансові активи	38,40	46,38	47,03	7,98	0,65
<i>3. За рівнем ліквідності</i>					
3.1) абсолютно ліквідні активи	0,78	0,27	0,26	-0,51	-0,01
3.2) високоліквідні активи	37,62	46,11	46,77	8,49	0,66
3.3) середньоліквідні активи	18,07	15,15	14,05	-2,92	-1,09
3.4) низьколіквідні активи	43,53	38,48	38,92	-5,05	0,44
<i>4. За приналежністю підприємству і характером володіння</i>					
4.1) власні активи	58,76	57,01	56,36	-1,75	-0,65
4.2) активи, сформовані за рахунок довгострокових зобов'язань і забезпечень	0	0	0	0	0
4.3) активи, сформовані за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень	41,24	42,99	43,64	1,75	0,65
<i>5. За способом обчислення</i>					
5.1) валові активи	58,76	57,01	56,36	-1,75	-0,65
5.2) чисті активи	41,24	42,99	43,64	1,75	0,65
<i>6. Залежно від залученості до певного виду економічної діяльності</i>					
6.1) операційні активи	100	100	100	0	0
6.2) інвестиційні активи	0	0	0	0	0
<i>7. За місцем використання</i>					
7.1) активи, використовувані всередині підприємства	43,56	38,55	38,93	-5,01	0,38
7.2) активи, використовувані поза межами підприємства	56,44	61,45	61,07	5,01	-0,38
<i>Всього</i>	100	100	100	0	0

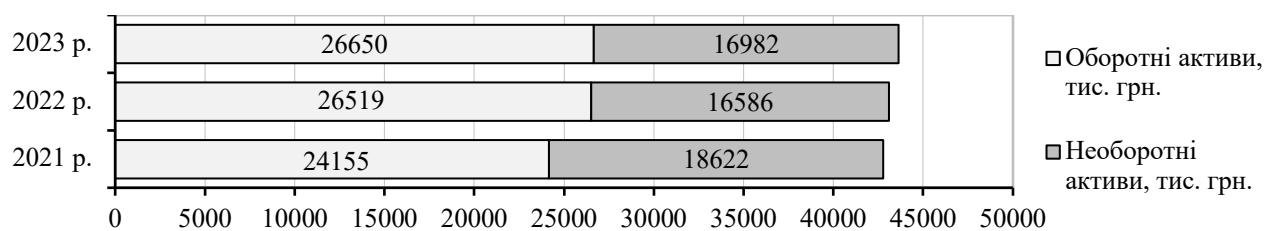

Рисунок 2.1. Динаміка активів ТОВ «Рівол Енерджі» за економічним змістом у 2021–2023 роках

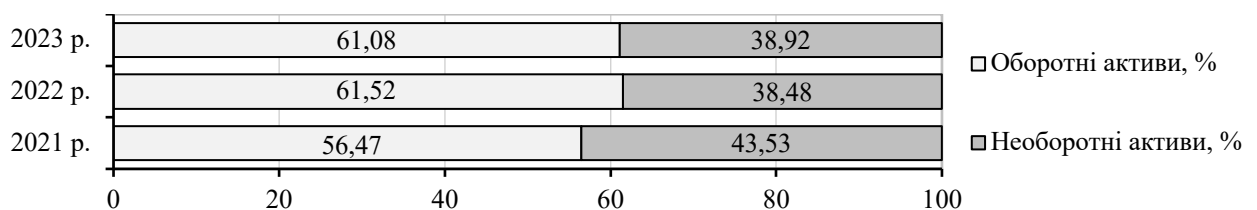

Рисунок 2.2. Структура активів ТОВ «Рівол Енерджі» за економічним змістом у 2021–2023 роках

2) ТОВ «Рівол Енерджі» у складі активів мало незначні за обсягами й часткою об'єкти нематеріальних активів (рис. 2.3, 2.4). За матеріально-речовою формою у структурі активів ТОВ «Рівол Енерджі» переважали активи у матеріальній формі, обсяги яких хоча й знизилась у 2022 році на 12,29%. Їх частка у структурі активів підприємства становила 61,58% (2021 р.), 53,60% (2022 р.) і 52,95% (2023 р.). Обсяги активів підприємства у фінансовій формі щорічно зростали та, зокрема, їх частка підвищилась з 38,40% у 2021 році до 47,03% у 2023 році;

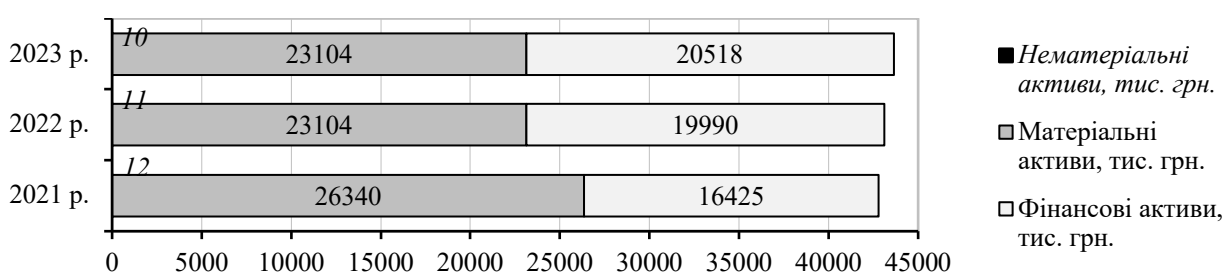

Рисунок 2.3. Обсяги активів ТОВ «Рівол Енерджі» за матеріально-речовою формою у 2021–2023 роках

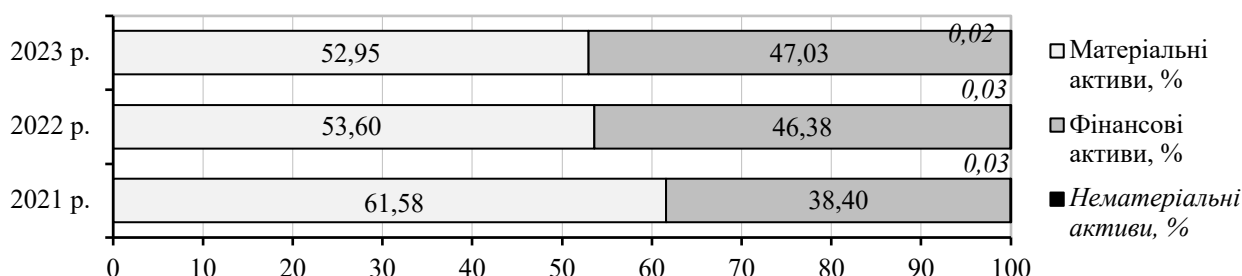

Рисунок 2.4. Структура активів ТОВ «Рівол Енерджі» за матеріально-речовою формою у 2021–2023 роках

3) за рівнем ліквідності, ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках найменше формувало найліквідніших активів, частка який становила відповідно 0,78%, 0,27% і 0,26 (рис. 2.5). Обсяги й частка високоліквідних активів у структурі активів переважали і становили відповідно 37,62% (2021 р.), 46,11% (2022 р.) і 46,77% (2023 р.). Також у структурі активів переважну частку становили низьколіквідні активи, зокрема 43,53% у 2021 році, 38,48% у 2022 році та 38,92%

у 2023 році (рис. 2.6).

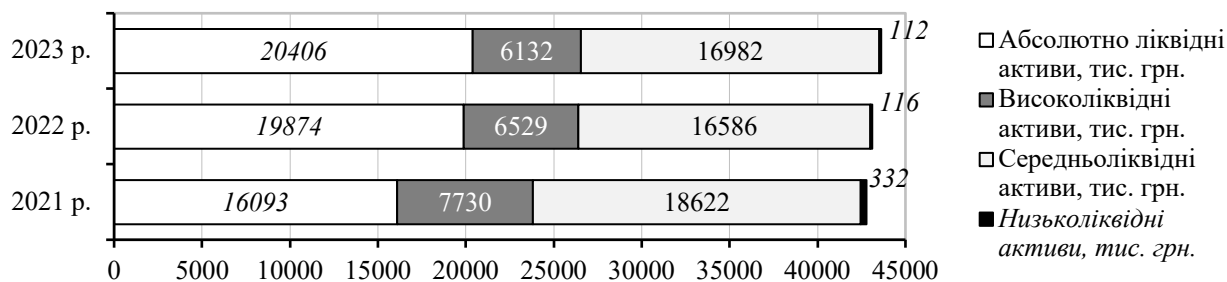

Рисунок 2.5. Обсяги активів ТОВ «Рівол Енерджі» за рівнем ліквідності у 2021–2023 роках

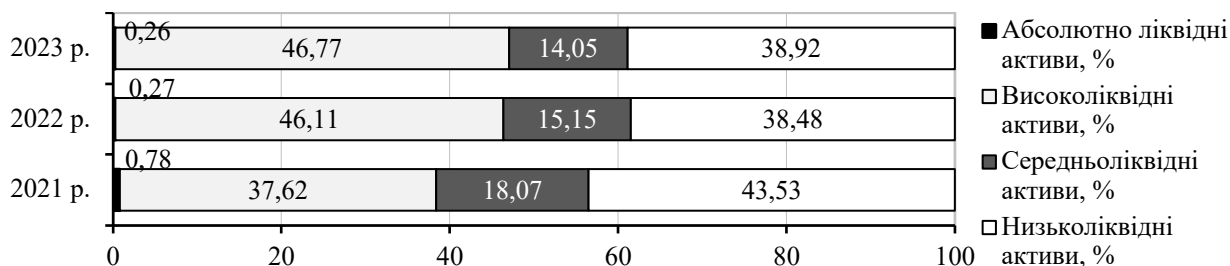

Рисунок 2.6. Структура активів ТОВ «Рівол Енерджі» за рівнем ліквідності

Комплексне дослідження вимагає складання балансу ліквідності ТОВ «Рівол Енерджі» (табл. 2.5). Згідно балансу ліквідності ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках відмічається недостатня його ліквідність, адже спостерігаємо:

Таблиця 2.5. – Баланс ліквідності ТОВ «Рівол Енерджі»

Активи за рівнем ліквідності	Тис. грн.			Пасиви за рівнем ліквідності	Тис. грн.			Платіжний залишок (нестача), тис. грн.		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1. Абсолютно ліквідні активи (A ₁)	332	116	112	1. Негайні пасиви (П ₁)	12260	14846	15296	-11928	-14730	-15184
2. Високоліквідні активи (A ₂)	16093	19874	20406	2. Короткострокові пасиви (П ₂)	5380	3685	3746	10713	16189	16660
3. Середньоліквідні активи (A ₃)	7730	6529	6132	3. Довгострокові пасиви (П ₃)	0	0	0	7730	6529	6132
4. Низьколіквідні активи (A ₄)	18622	16586	16982	4. Постійні пасиви (П ₄)	25137	24574	24590	-6515	-7988	-7608
<i>Баланс</i>	<i>42777</i>	<i>43105</i>	<i>43632</i>	<i>Баланс</i>	<i>42777</i>	<i>43105</i>	<i>43632</i>	-	-	-

- 1) $A_1 \leq \Pi_1$ – недостатність абсолютно ліквідних активів;
- 2) $A_2 \geq \Pi_2$ – достатність високоліквідних активів;
- 3) $A_3 \geq \Pi_3$ – достатність середньоліквідних активів;
- 4) $A_4 \leq \Pi_4$ – недостатність низьколіквідних активів;

4) аналіз джерел формування активів ТОВ «Рівол Енерджі» показав, що найбільшими були обсяги активів, що формувались із власного капіталу, обсяги яких у 2021 році становили 25137 тис. грн, а у 2022 році зменшились на 2,24%, а у 2023 році – збільшились на 0,07% (рис. 2.7). Активи ТОВ «Рівол Енерджі», сформовані з власних джерел фінансових ресурсів, у 2021 році становили 58,76% усіх активів, у 2022 році – 57,01%, а у 2023 році – 56,36% (рис. 2.8). Варто відзначити, що така висока забезпеченість власними активами позитивно відобразилась на рівнях фінансової самостійності й стабільності досліджуваного товариства. ТОВ «Рівол Енерджі» не залучало довгострокових зобов'язань і забезпечень. Активи ТОВ «Рівол Енерджі», сформовані за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень, у 2021 році становили 41,24%, у 2022 році – 42,99%, а у 2023 році – 43,64%;

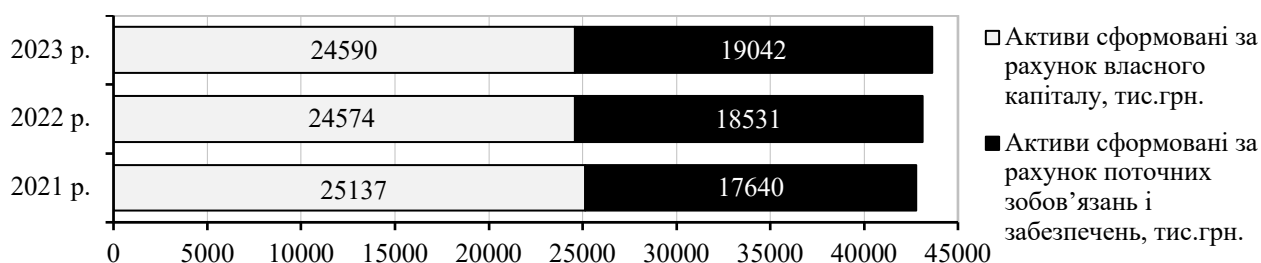

Рисунок 2.7. Забезпеченість ТОВ «Рівол Енерджі» активами за їх приналежністю підприємству і характером володіння у 2021–2023 роках

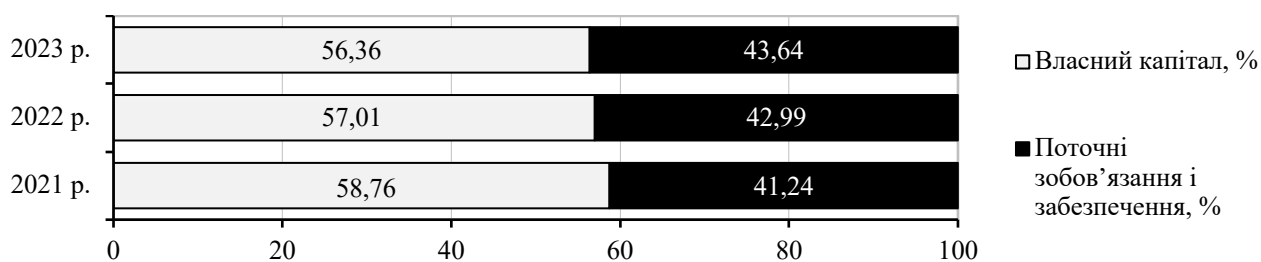

Рисунок 2.8. Структура джерел формування активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Розглянемо більш детально джерела формування активів ТОВ «Рівол Енерджі» (табл. 2.6). Як бачимо, на понад 50% активи товариство формувало з власного капіталу, й зокрема з зареєстрованого капіталу – на понад 49%. За рахунок нерозподіленого прибутку формувалось у 2021 році 8,41% усіх активів, у 2022 році – 7,04% і у 2023 році – 6,99%. Значна частка активів ТОВ «Рівол Енерджі» була профінансована з таких джерел, як поточна кредиторська заборгованість за продукцію (понад 20,06%), короткострокові кредити банків (понад 8,55%), інші поточні зобов'язання (понад 3,32%) тощо.

Таблиця 2.6. – Аналіз джерел формування активів ТОВ «Рівол Енерджі»

Сформовані джерела формування активів	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	абсолютне		відносне, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
1. Власний капітал	25137	24574	24590	-563	16	-2,24	0,07
1.1. Зареєстрований капітал	21540	21540	21540	0	0	0	0
1.2. Нерозподілений прибуток	3597	3034	3050	-563	16	-15,65	0,53
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	17640	18531	19042	891	511	5,05	2,76
2.1. Короткострокові кредити банків	5380	3685	3746	-1695	61	-5441	1756
2.2. Поточна кредиторська заборгованість за продукцію	8582	10860	10710	2278	-150	26,54	-1,38
2.3. Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2017	2007	3072	-10	1065	-0,50	53,06
2.4. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	66	70	30	4	-40	6,06	-57,14
2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	51	36	20	-15	-16	-29,41	-44,44
2.6. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	66	57	14	-9	-43	-13,64	-75,44
2.7. Інші поточні зобов'язання	1478	1816	1450	338	-366	22,87	-20,15
<i>Пасив</i>	<i>42777</i>	<i>43105</i>	<i>43632</i>	<i>328</i>	<i>527</i>	<i>0,77</i>	<i>1,22</i>

5) обсяги валових активів ТОВ «Рівол Енерджі» за роками перевищували обсяги чистих активів і, зокрема, у 2021 році становили 58,76% усіх активів, у 2022 році – 57,01%, а у 2023 році – 56,36% (рис. 2.9 і 2.10);

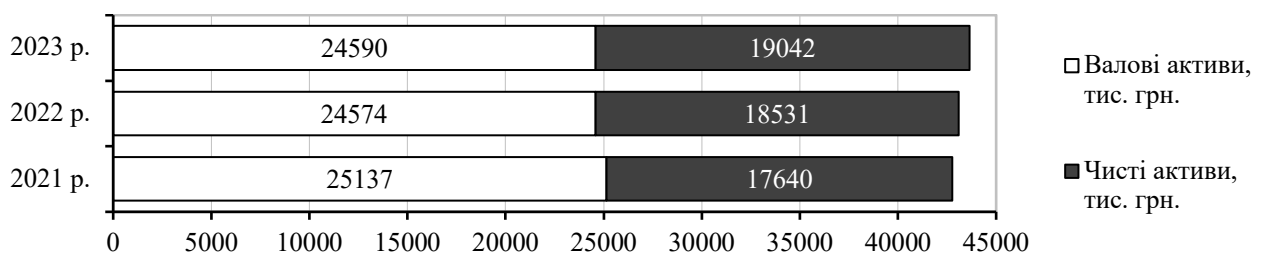

Рисунок 2.9. Забезпеченість ТОВ «Рівол Енерджі» активами за ознакою способу обчислення у 2021–2023 роках

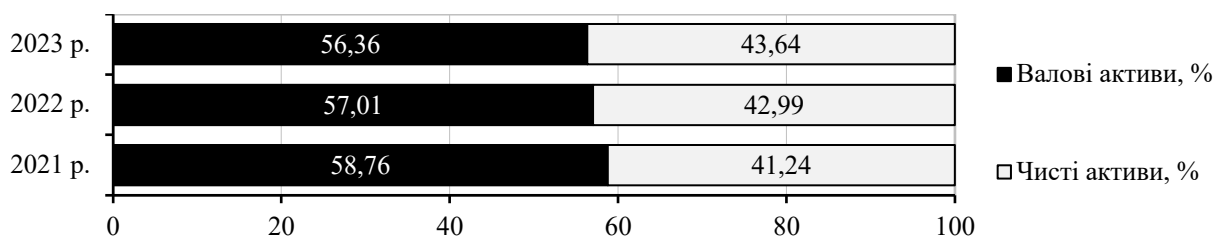

Рисунок 2.10. Структура активів ТОВ «Рівол Енерджі»
за способом обчислення у 2021–2023 роках

6) у 2021–2023 роках усі 100% сформованих активів ТОВ «Рівол Енерджі» були залучені до операційної діяльності, тобто були операційними активами;

7) обсяги активів ТОВ «Рівол Енерджі», що використовувались поза його межами, у досліджуваному періоді домінували у структурі активів підприємства (рис. 2.11 і 2.12) і склали 56,44% (2021 р.), 61,45% (2022 р.) і 61,07% (2023 р.). Питома вага активів, що використовувались ТОВ «Рівол Енерджі» всередині його економічної системи становила 43,56% (2021 р.), 38,55% (2022 р.) і 38,93% (2023 р.).

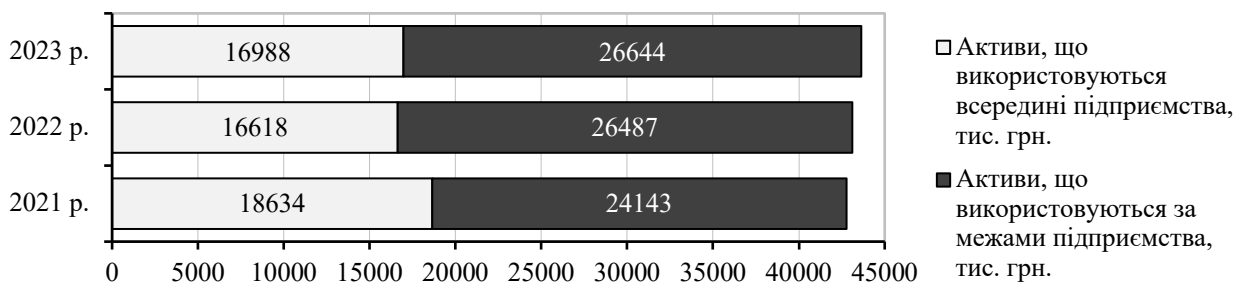

Рисунок 2.11. Забезпеченість ТОВ «Рівол Енерджі» активами
використовуваними всередині та зовні у 2021–2023 роках

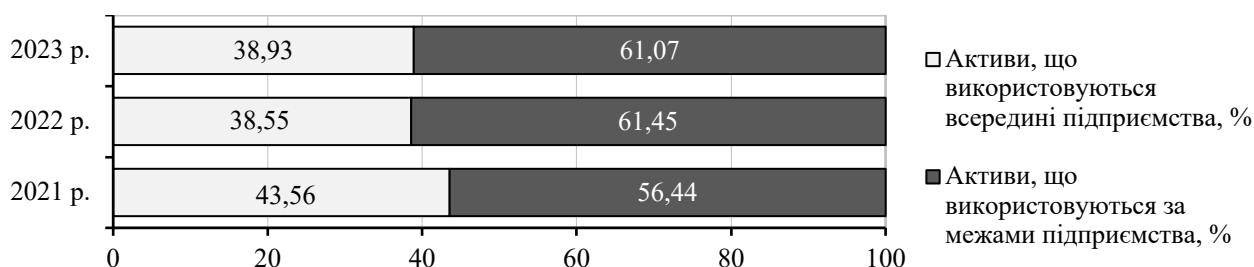

Рисунок 2.12. Структура активів ТОВ «Рівол Енерджі»
за місцем використання у 2021–2023 роках

Узагальнюючи проведений аналіз, відзначимо недостатню ефективність ТОВ «Рівол Енерджі» за напрямом формування активів різних видів, що позначилось негативно на показниках платоспроможності, ліквідності та майнового стану підприємства.

2.3. Аналіз ефективності використання складових компонентів активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

2.3.1. Аналіз ефективності використання необоротних активів.

Проведемо ґрунтовний аналіз ефективності використання необоротних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у розрізі сформованих товариством таких його складових компонентів, як нематеріальні активи та основні засоби.

Результати розрахунків аналітичних показників ефективності використання нематеріальних активів ТОВ «Рівол Енерджі» в 2021–2023 роках, зведені у таблиці 2.7, дозволяють сформулювати наступні висновки:

- вартісні обсяги нематеріальних активів щорічно зменшувались і якщо станом на кінець 2021 року за залишковою вартістю вони становили 12 тис. грн, то у 2023 року – 10 тис. грн;
- роль нематеріальних активів з року в рік зменшувалась, адже відмічались незначні їх частки у загальних обсягах необоротних активів (0,06–0,07%) та сукупній вартості активів (0,02–0,03%);
- не відбувалось ні оновлення, ні виведення нематеріальних активів;
- рівень зношеності нематеріальних активів у 2021 році становив 20%, а до 2023 року – підвищився до 33,33%. Відповідно рівень їх придатності за роками зменшився з 80% до 66,67%, але це задовольняє нормативні значення показника;
- щорічно підвищувалась ефективність використання нематеріальних активів, адже рівень їх віддачі за роками підвищувався, зокрема, на 11,54% у 2021 році та на 20,24% у 2023 році (рис. 2.13);
- у 2022 році знизилась ефективність використання нематеріальних

активів, адже скоротились співвідношення валового прибутку до таких активів, а також чистого прибутку до таких активів. У 2023 році ефективність використання нематеріальних активів підвищилась, але не вище рівня 2021 року.

Таблиця 2.7. – Динаміка аналітичних показників ефективності використання нематеріальних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				2022 р./2021 р.	2023 р./2022 р.	2022 р./2021 р.	2023 р./2022 р.
1. Нематеріальні активи – первісна вартість, тис. грн.	15	15	15	0	0	0,00	0,00
2. Знос нематеріальних активів, тис. грн.	3	4	5	1	1	33,33	25,00
3. Нематеріальні активи – залишкова вартість, тис. грн.	12	11	10	-1	-1	-8,33	-9,09
4. Частка нематеріальних активів у обсягах необоротних активів, %	0,06	0,07	0,06	0,00	-0,01	-	-
5. Частка нематеріальних активів у активах, %	0,03	0,03	0,02	0,00	0,00	-	-
6. Рівень зношеності нематеріальних активів, %	20,00	26,67	33,33	6,67	6,67	-	-
7. Рівень придатності нематеріальних активів, %	80,00	73,33	66,67	-6,67	-6,67	-	-
8. Співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до нематеріальних активів (віддача нематеріальних активів), грн./грн.	5210	5812	6988	601	1177	11,54	20,24
9. Співвідношення валового прибутку до нематеріальних активів, грн./грн.	712	449	709	-263	260	-36,96	57,83
10. Співвідношення чистого прибутку до нематеріальних активів, грн./грн.	361	37	261	-324	224	-89,87	613,63

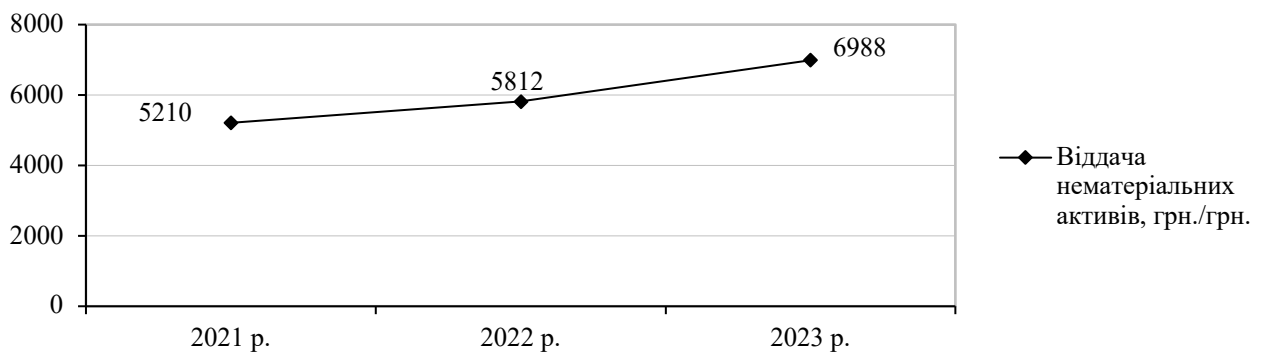

Рис. 2.13. Динаміка віддачі нематеріальних активів ТОВ «Рівол Енерджі»

Іншим вагомим складовим компонентом необоротних активів є основні засоби. Рівень і динаміка аналітичних показників ефективності використання основних засобів на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі», що наведені у таблиці 2.8, дозволяють сформулювати такі висновки:

– у 2022 році ТОВ «Рівол Енерджі» скоротило обсяги основних засобів на 2035 тис. грн (-10,93%), а у 2023 році – наростило на 397 тис. грн (+2,40%);

Таблиця 2.8. – Динаміка аналітичних показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
1. Основні засоби – залишкова вартість, тис. грн.	18610	16575	16972	-2035	397	-10,93	2,40
2. Основні засоби – первісна вартість, тис. грн.	25977	25986	27926	9	1940	0,03	7,47
3. Знос основних засобів, тис. грн.	7367	9411	10954	2044	1543	27,75	16,40
4. Частка основних засобів у структурі необоротних активів, %	99,94	99,93	99,94	0,00	0,01	-	-
5. Частка основних засобів у структурі активів, %	43,50	38,45	38,90	-5,05	0,45	-	-
6. Активна частини основних засобів – залишкова вартість, тис. грн.	14853	13283	13654	-1569	371	-10,57	2,79
7. Частка активної частини основних засобів у їх структурі, %	79,81	80,14	80,45	0,33	0,31	-	-
8. Пасивна частина основних засобів – залишкова вартість, тис. грн.	3757	3292	3318	-465,6	26,2	-12,39	0,80
9. Частка пасивної частини основних засобів у їх структурі, %	20,19	19,86	19,55	-0,33	-0,31	-	-
10. Вартість введених на баланс основних засобів, тис. грн.	1962	29	1950	-1933	1921	-98,52	6624
11. Вартість виведених із балансу основних засобів, тис. грн.	32	20	10	-12	-10	-37,50	-50,00
12. Рівень зношеності основних засобів, %	28,36	36,22	39,23	7,86	3,01	-	-
13. Рівень придатності основних засобів, %	71,64	63,78	60,77	-7,86	-3,01	-	-
14. Коефіцієнт введення основних засобів	0,076	0,001	0,070	-0,074	0,069	-98,52	6157
15. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000	-37,52	-53,47
16. Коефіцієнт приросту основних засобів	0,104	0,001	0,114	-0,103	0,114	-99,48	20951
17. Фондоозброєність, тис. грн./ працівника	886	829	849	-57	20	-6,48	2,40
18. Техноозброєність, тис. грн./ працівника	707	664	683	-43	19	-6,10	2,79
19. Фондовіддача основних засобів, грн./грн.	3,36	3,86	4,12	0,50	0,26	14,80	6,76
20. Фондомісткість, грн./грн.	0,30	0,26	0,24	-0,04	-0,02	-12,89	-6,33
21. Фондовіддача активної частини основних засобів, грн./грн.	4,21	4,81	5,12	0,60	0,31	14,32	6,35
22. Фондомісткість активної частини основних засобів, грн./грн.	0,24	0,21	0,20	-0,03	-0,01	-12,53	-5,97
23. Рентабельність основних засобів за валовим прибутком, %	45,92	29,79	41,75	-16,12	11,95	-	-
24. Рентабельність активної частини основних засобів за валовим прибутком, %	57,53	37,17	51,89	-20,36	14,71	-	-
25. Рентабельність основних засобів за чистим прибутком, %	23,27	2,43	15,37	-20,84	12,94	-	-
26. Рентабельність активної частини основних засобів за чистим прибутком, %	29,15	3,03	19,10	-26,13	16,07	-	-

– з основних засобів формувались практично повністю необоротні активи ТОВ «Рівол Енерджі», зокрема, у 2021–2023 роках їх питома вага становила 99,94%, 99,93% і 99,94% від вартості необоротних активів;

– питома вага основних засобів у активах ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021 році становила 43,50% від вартості активів, у 2022 році – зменшилась до 38,45%, а у 2023 році – дещо збільшилась до 38,90%;

– обсяги активної частини основних засобів у 2022 році зменшились, однак питома їх вага у складі основних засобів щорічно нарощувалась: із 79,81% у 2021 році до 80,45% у 2023 році, що показує прогресивність структури основних засобів досліджуваного підприємства;

– у аналізованому періоді на баланс ТОВ «Рівол Енерджі» вводилось більше основних засобів, ніж виводилось. У 2020 році підприємство суттєво оновило свою матеріально-технічну базу, тому у наступні роки не було нагальної потреби в модернізації, а тому політика оновлення активів була досить помірною, адже не було такої потреби;

– за роками на ТОВ «Рівол Енерджі» спостерігався хоч і не значний, але приріст основних засобів й, зокрема, рівень приросту основних засобів у 2021 році становив 0,104, у 2022 році – 0,001 і у 2023 році – 0,114;

– рівень зношеності основних засобів у 2021 році був на рівні 28,36%, у 2022 році – на 36,22%, а у 2023 році – на 39,23%. Відповідно рівень їх придатності за роками знижувався, але був у межах нормативного значення і становив 71,64%, 63,78% і 60,77%;

– фондівдача основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі», що позитивно – щорічно підвищувалась, і становила 3,36 грн/грн у 2021 році, 3,86 грн/грн у 2022 році та 4,12 грн/грн у 2023 році, як відображено на рисунку 2.14. Фондомісткість відповідно щорічно знижувалась і у 2021 році становила 0,30, у 2022 році – зменшилась на 12,89% до рівня 0,26, а у 2023 році – ще зменшилась на 6,33% до рівня 0,24. Ріст фондівдачі і зменшення фондомісткості означали те, що ТОВ «Рівол Енерджі» щорічно менше вкладало фінансових ресурсів у основні засоби задля одержання одиниці обсягу продукції;

– фондівдача активної частини основних засобів також характеризувалась щорічною тенденцією до росту і, зокрема, у 2022 році підвищилась на 0,60 грн/грн (+14,32%), а у 2023 році – ще на 0,31 грн/грн (+6,35%);

– фондоозброєність на ТОВ «Рівол Енерджі», що негативно, у 2022 і 2023 роках була нижче значення 2021 року й, зокрема, становила

886 тис. грн/працівника (2021 р.), 829 тис. грн/ працівника (2022 р.) та 849 тис. грн/ працівника (2023 р.);

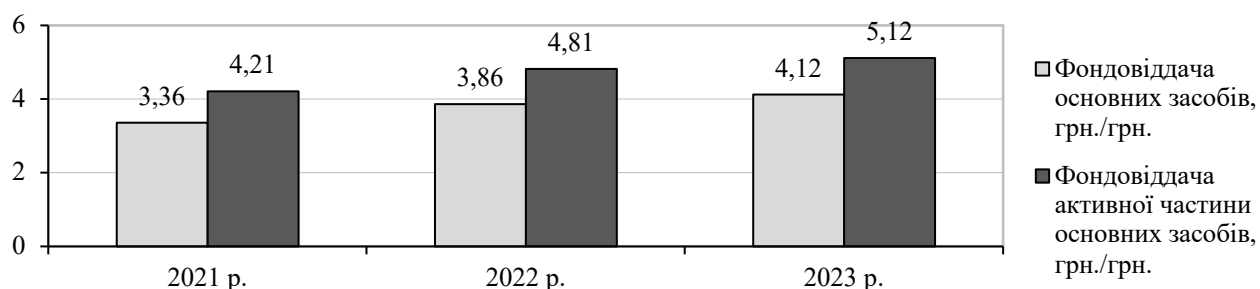

Рисунок 2.14. Рівень фондівддачі на ТОВ «Рівол Енерджі»
(2021–2023 рр.)

– техноозброєність ТОВ «Рівол Енерджі», як і фондоозброєність у 2022 році – зменшилась, а у 2022 році – підвищилась, але не перевищила рівень 2021 року й, зокрема, становила 707 тис. грн/ працівника (2021 р.), 664 тис. грн/ працівника (2022 р.) та 683 тис. грн/ працівника (2023 р.);

– рентабельність основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі», обчислена за валовим прибутком, у 2021–2023 роках становила відповідно 45,92%, 29,79% і 41,75%;

– рентабельність активної частини основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі», обчислена за валовим прибутком, у 2021–2023 роках становила відповідно 57,53%, 37,17% і 51,89%;

– рентабельність основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі», обчислена за чистим прибутком, у 2021 році дорівнювала 23,27%, у 2022 році – зменшилась до 2,43%, а у 2023 році – підвищилась до 15,37%;

– рентабельність активної частини основних засобів ТОВ «Рівол Енерджі», обчислена за чистим прибутком, у 2021–2023 роках становила відповідно 29,15%, 3,03% і 19,10%.

Виявимо причини динаміки фондівддачі ТОВ «Рівол Енерджі» шляхом проведення факторного аналізу методом ланцюгових підстановок (табл. 2.9 і 2.10).

Таблиця 2.9. – Вихідні дані для проведення факторного аналізу фондівдачі у ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Фактори впливу	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення					
				+/-		темп росту, %		темп приросту, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
Фактор 1 – дохід від реалізації продукції (тис. грн.)	62525	63928	69882	1403	5954	102,24	109,31	2,24	9,31
Фактор 2 – залишкова вартість основних засобів (тис. грн.)	18610	16575	16972	-2035	397	89,07	102,40	-10,93	2,40
Результуючий показник – фондівдача (грн./грн.)	3,36	3,86	4,12	0,50	0,26	114,80	106,76	14,80	6,76

Таблиця 2.10. – Розрахунки рівнів впливу факторів на зміну фондівдачі ТОВ «Рівол Енерджі» прийомом ланцюгових підстановок

Ланцюгові підстановки	Фактор впливу 1 (дохід від реалізації продукції)		Фактор впливу 2 (залишкова вартість основних засобів)		Результуючий показник (фондівдача)		Рівень впливу факторів на результуючий показник	
	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
0	62525	63928	18610	16575	3,36	3,86	0,00	0,00
1	63928	69882	18610	16575	3,44	4,22	0,08	0,36
2	63928	69882	16575	16972	3,86	4,12	0,42	-0,10
Сукупний вплив факторів							0,50	0,26

Таким чином, у 2022 році показник фондівдачі ТОВ «Рівол Енерджі» підвищився на 0,50 грн/грн (+14,80%) у результаті впливу таких 2-ох ключових факторів: 1) підвищення обсягів реалізації продукції на 1403 тис. грн (+2,24%), що обумовило ріст фондівдачі на 0,08 грн/грн; 2) зменшення залишкової вартості основних засобів на 2035 тис. грн (-10,93%), що обумовило ріст фондівдачі на 0,42 грн/грн.

А у 2023 році рівень фондівдачі ТОВ «Рівол Енерджі» підвищився на 0,26 грн/грн (+6,76%) у результаті зміни таких факторів: 1) нарощення обсягів реалізації продукції на 5954 тис. грн (+9,31%), що спричинило підвищення фондівдачі на 0,36 грн/грн; 2) підвищення залишкової вартості основних засобів на 397 тис. грн (+2,40%), що сприяло зменшенню фондівдачі на 0,10 грн/грн.

Отже, як засвідчили результати проведеного на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі» аналізу, за останні три роки ефективність використання основних засобів підвищувалась. Політика ТОВ «Рівол Енерджі» щодо формування

основних засобів за складом і структурою теж була ефективною, адже не було проблем ні зі зношеністю основних засобів, ні з нераціональною їх структурою.

2.3.2. Аналіз ефективності використання оборотних активів.

Здійснено деталізований і системний аналіз показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках за системою аналітичних показників, що систематизовані у таблиці 2.11.

Розрахункові значення аналітичних показників, дозволяють зробити такі висновки:

– у 2021–2023 роках спостерігалась достатність власних оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі», обсяги яких у 2022 році підвищились на 22,61%, а у 2023 році – зменшились на 4,76%;

– у 2022 році спостерігалось пришвидшення оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» на 7,89%, а у 2023 році – ще на 4,18%, а це означає підвищення ефективності їх використання (рис. 2.15);

– для одержання 1 грн чистого доходу, як показують розрахункові значення коефіцієнта завантаження оборотних активів, з кожним роком ТОВ «Рівол Енерджі» витрачало все менше оборотних активів, зокрема, у 2021 році – 0,43 грн оборотних активів, у 2022 році – 0,40 грн, а у 2023 році – 0,38 грн;

– загальна прибуткова діяльність ТОВ «Рівол Енерджі» забезпечила і рентабельність оборотних активів. Однак, у 2021 році зафіксовано зменшення рівня даного показника, розрахованого за чистим прибутком, на 14,61%, а у 2023 році – його підвищення на 8,22%. У 2021–2023 роках на 1 грн оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» припадало відповідно 16,20 коп., 1,59 коп. і 9,81 коп. чистого прибутку;

– у 2022 році спостерігалось зниження ефективності використання запасів ТОВ «Рівол Енерджі», адже відбулось сповільнення їх оборотності на 19,83%. У 2023 році відмічається підвищення ефективності використання запасів, адже відбулось пришвидшення їх оборотності на 23,11%, однак це не дозволило перевищити рівень даного показника 2021 року;

Таблиця 2.11. – Динаміка аналітичних показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» 2021–2023 роках

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення			
				абсолютне, (+/-)		відносне, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
1. Середній залишок оборотних активів, тис. грн.	26735	25337	26585	-1398	1248	-5,23	4,92
2. Обсяги реалізованої продукції, тис. грн.	62525	63928	69882	1403	5954	2,24	9,31
3. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	53980	58990	62797	5010	3807	9,28	6,45
4. Власні оборотні активи, тис. грн.	6515	7988	7608	1473	-380	22,61	-4,76
5. Чистий прибуток, тис. грн.	4330	402	2608	-3928	2206	-90,72	548,76
6. Середній залишок запасів, тис. грн.	5590	7130	6331	1540	-799	27,54	-11,21
7. Середній залишок виробничих запасів, тис. грн.	266	204	275	-62	71	-23,16	34,80
8. Середній залишок дебіторської заборгованості за продукцію, тис. грн.	5332	6560	8321	1228	1761	23,03	26,84
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обертів	2,34	2,52	2,63	0,18	0,11	7,89	4,18
10. Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	154	143	137	-11	-6	-7,31	-4,02
11. Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,43	0,40	0,38	-0,03	-0,02	-7,31	-4,02
12. Рентабельність оборотних активів за валовим прибутком, %	31,96	19,49	26,65	-12,47	7,16	-	-
13. Рентабельність оборотних активів за чистим прибутком, %	16,20	1,59	9,81	-14,61	8,22	-	-
14. Коефіцієнт оборотності запасів, обертів	11,19	8,97	11,04	-2,22	2,07	-19,83	23,11
15. Коефіцієнт завантаження запасів	0,09	0,11	0,09	0,02	-0,02	24,74	-18,77
16. Тривалість одного обороту запасів, днів	33	41	33	8	-8	24,74	-18,77
17. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, обертів	235	313	254	78	-59	33,07	-18,91
18. Коефіцієнт завантаження виробничих запасів	0,004	0,003	0,004	-0,001	0,001	-24,85	23,32
19. Тривалість одного обороту виробничих запасів, днів	2	1	1	0	0	-24,85	23,32
20. Коефіцієнт оборотності товарів, обертів	8,27	10,16	12,01	1,89	1,85	22,87	18,16
21. Коефіцієнт завантаження товарів	0,12	0,10	0,08	-0,02	-0,02	-18,61	-15,37
22. Тривалість одного обороту товарів, днів	44	35	30	-8	-5	-18,61	-15,37
23. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, обертів	11,73	9,75	8,40	-1,98	-1,35	-16,90	-13,82
24. Коефіцієнт завантаження дебіторської заборгованості за продукцію	0,09	0,10	0,12	0,02	0,02	20,33	16,03
25. Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості за продукцію, днів	31	37	43	6	6	20,33	16,03
26. Коефіцієнт оборотності сукупної дебіторської заборгованості, обертів	3,89	3,22	3,42	-0,67	0,21	-17,21	6,46
27. Коефіцієнт завантаження сукупної дебіторської заборгованості, обертів	0,26	0,31	0,29	0,05	-0,02	20,78	-6,07
28. Тривалість одного обороту сукупної дебіторської заборгованості, днів	94	113	107	20	-7	20,78	-6,07
29. Співвідношення клієнтської дебіторської і клієнтської кредиторської заборгованостей	0,66	0,68	0,86	0,02	0,17	3,45	25,46
30. Тривалість операційного циклу, днів	125	152	138	27	-14	21,80	-9,42
31. Приріст прибутку за рахунок прискорення оборотності оборотних активів, тис. грн.	499	254	17	-245	-237	-49,08	-93,38

– ефективність використання товарів щорічно підвищувалась, адже в аналізованому періоді коефіцієнт оборотності товарів зростав. Тривалість одного

обороту запасів відповідно скорочувалась, зокрема з 44 днів у 2021 році до 35 днів у 2022 році та до 30 днів у 2023 році;

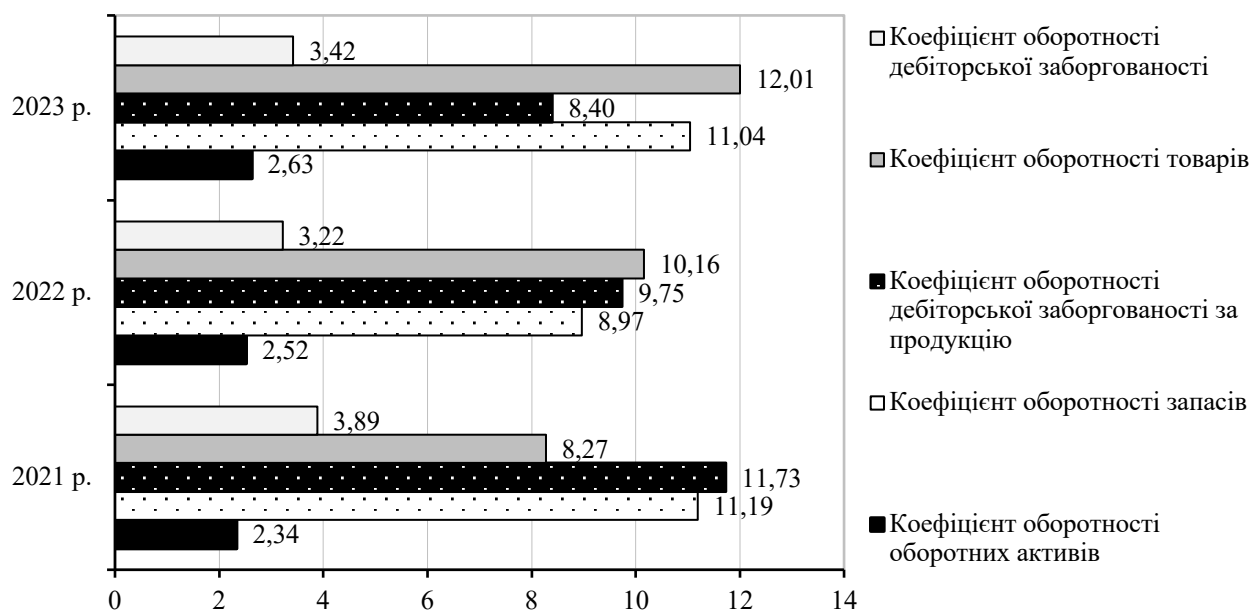

Рисунок 2.15. Рівень коефіцієнтів оборотності оборотних активів на ТОВ «Рівол Енерджі» (2021–2023 рр.)

– у аналізованому періоді показник оборотності дебіторської заборгованості за продукцію найкращим значенням характеризувався у 2021 році, коли становив 11,73 обертів, а в наступні два роки намітилось його сповільнення ТОВ «Рівол Енерджі», зокрема у 2022 році на 16,90%, а у 2023 році – на 13,82%. Відповідно спостерігався ріст тривалість одного оборту дебіторської заборгованості за продукцію, зокрема у 2022 році – на 6 днів (+20,33%), а у 2023 році – ще на 6 днів (+16,03%);

– найвищий рівень ефективності використання сукупної дебіторської заборгованості спостерігався у 2021 році. Тривалість одного її оборту в 2021 році становила 94 дні, у 2022 році – підвищилась на 20 днів (+20,78%), а у 2023 році – зменшилась на 7 днів (-6,07%);

– у 2022 році відбулось збільшення тривалості операційного циклу ТОВ «Рівол Енерджі» на 8 днів (+22,59%), а у 2023 році – ситуація поліпшилась і відбулось його скорочення на 2 дні (-2,09%);

– прискорення оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках зумовило нарощення прибутку відповідно в сумі 499 тис. грн, 341 тис. грн і 17 тис. грн.

Для з'ясування причин динаміки коефіцієнта оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі», організуємо й проведемо факторний аналіз даного показника (табл. 2.12 і 2.13).

Таблиця 2.12. – Вихідні дані для проведення факторного аналізу коефіцієнта оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі»

Фактори впливу	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення					
				+/-		темп росту, %		темп приросту, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
Фактор 1 – обсяг реалізованої продукції (тис. грн.)	62525	63928	69882	1403	5954	102,24	109,31	2,24	9,31
Фактор 2 – середній залишок оборотних активів (тис. грн.)	26735	25337	26585	-1398	1248	94,77	104,92	-5,23	4,92
Результуючий показник – коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,34	2,52	2,63	0,18	0,11	107,89	104,18	7,89	4,18

Таблиця 2.13. – Розрахунки рівнів впливу факторів на зміну коефіцієнта оборотності оборотних активів у 2021–2023 роках

Ланцюгові підстановки	Фактор впливу 1 (обсяг реалізованої продукції)		Фактор впливу 2 (середній залишок оборотних активів)		Результуючий показник (коефіцієнт оборотності оборотних активів)		Рівень впливу факторів на результуючий показник	
	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
0	62525	63928	26735	25337	2,34	2,52	0,00	0,00
1	63928	69882	26735	25337	2,39	2,76	0,05	0,23
2	63928	69882	25337	26585	2,52	2,63	0,13	-0,13
Сукупний вплив факторів							0,18	0,11

Як спостерігаємо, у 2022 році коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» підвищився на 0,18 обертів (+7,89%) у результаті динаміки таких ключових факторів: 1) збільшення обсягів реалізованої продукції на 1403 тис. грн (+2,24%), що також зумовило і підвищення коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,05 обертів; 2) скорочення середнього залишку оборотних активів на 1398 тис. грн (-5,23%), що зумовило підвищення коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,13 обертів.

А у 2023 році коефіцієнт оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол

Енерджі» підвищився на 0,11 обертів (+4,18%) у результаті зміни таких факторів:

- 1) нарощення обсягів реалізованої продукції на 5954 тис. грн (+9,31%), що зумовило ріст коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,23 обертів;
- 2) нарощення середнього залишку оборотних активів на 1248 тис. грн (+4,92%), що спричинило зменшення рівня коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,13 обертів.

Отже, аналіз показав загальне підвищення ефективності використання оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі», однак разом із тим і потребу більш пильної уваги до використання окремих елементів оборотних активів.

2.4. Оцінка ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках

Узагальнюючу оцінку ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках здійснимо шляхом організації дослідження:

- фінансово-економічних результатів функціонування підприємства на відповідність «золотому правилу економіки підприємства»;
- економічної доданої вартості – EVA (Economic Value Added).

«Золоте правило економіки підприємства» визначає умови, що засвідчують підвищення ефективності використання активів і вкладених у них фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. У таблиці 2.14 проведено розрахунки співвідношень включених до даного правила.

Таблиця 2.14. – Аналіз результатів діяльності ТОВ «Рівол Енерджі» на дотримання умов «золотого правила економіки підприємства»

Показники, включені у «золоте правило»	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Зміна, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
T_{p1} – темп росту прибутків, %	189,64	9,28	648,76	-180,36	639,47
T_{p2} – темп росту обсягів реалізації продукції, %	124,48	102,24	109,31	-22,24	7,07
T_{p2} – темп росту активів, %	119,87	100,77	101,22	-19,10	0,46
Умови «золотого правила» економіки підприємства	$T_{p1} > T_{p2} > 100\%$	+	-	-	
	$T_{p2} > T_{p3} > 100\%$	+	-	-	

У 2021 році ТОВ «Рівол Енерджі» функціонувало, дотримуючись 2-х вимог «золотого правила економіки підприємства»:

- 1) темпи росту прибутків вищі за темпи росту обсягів реалізації продукції;
- 2) темпи росту обсягів реалізації продукції вищі за темпи росту активів.

У 2022 і 2023 роках у ТОВ «Рівол Енерджі» спостерігалось недотримання умов такого правила.

Задля узагальнення проведеного аналізу, здійснимо на основі таблиці 2.15 інтегральну оцінку ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі», розрахувавши EVA. Динаміка розрахункових значень показника EVA для ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках та його співвідношення щодо обсягу активів наочно відображена на рисунку 2.16.

Таблиця 2.15. – Розрахунок EVA на матеріалах ТОВ «Рівол Енерджі» за методикою Терещенко О.О., Стецько М.В. [52]

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту, %	
				2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
OR_{net} – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	62525	63928	69882	2,24	9,31
PC – собівартість реалізованої продукції	53980	58990	62797	9,28	6,45
C_i – інші витрати	507	703	669	38,66	-4,84
OC_i – інші операційні витрати	1219	2259	1731	85,32	-23,37
OR_i – інші операційні доходи	2100	1084	1124	-48,38	3,69
$NA_{(-FI)}$ – необоротні активи без фінансових інвестицій	18622	16586	16982	-10,93	2,39
L_iL – довгострокові зобов'язання (безоплатні)	0	0	0	-	-
WC – власні оборотні активи (робочий капітал)	6515	7988	7608	22,61	-4,76
$EVA = (OR_{net} - PC - C_i - OC_i + OR_i) - (NA_{(-FI)} - L_iL + WC) \times WACC$	5567	75	2752	-98,66	3593,29

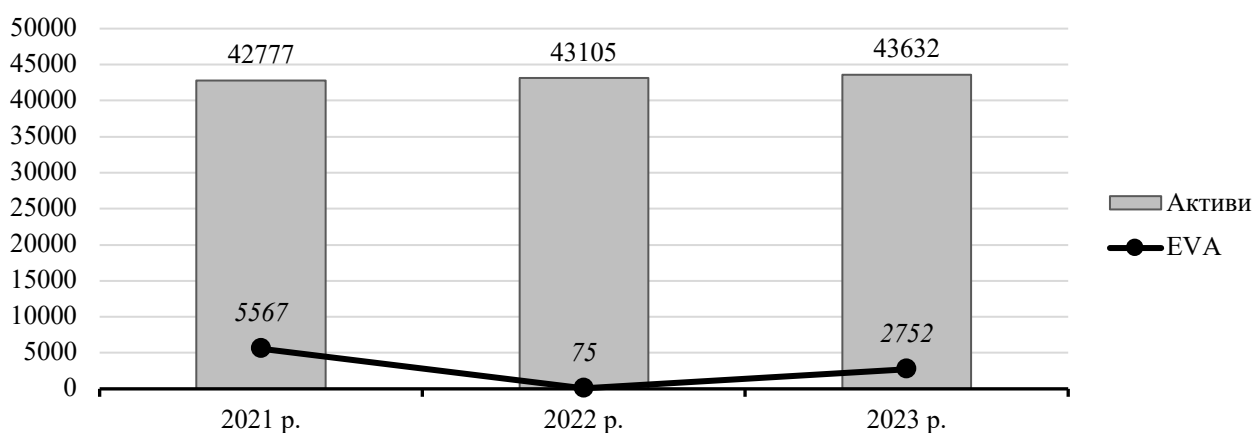

Рисунок 2.16. Динаміка й співвідношення розрахункового показника EVA з обсягами активів ТОВ «Рівол Енерджі»

Отже, проведені розрахунки показали, що показник EVA ТОВ «Рівол Енерджі» у 2022 році зменшився на 98,66%, а у 2023 році – підвищився у понад 35 разів, проте не перевищив рівень 2021 року, і становив лише 49,44% від рівня 2021 року. Таким чином, загальна ефективність використання активів на ТОВ «Рівол Енерджі» у 2023 році майже вдвічі зменшилась у порівнянні із 2021 роком, але значно підвищилась порівняно із 2022 роком.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі бакалавра дістали подальшого розвитку дослідження теоретичних і методичних засад, що стосуються підвищення ефективності використання активів підприємства. Згідно до отриманих результатів такого дослідження, можемо сформулювати висновки теоретичного, методичного й прикладного характеру.

1. В роботі задля означення дефініції категорії «активи підприємства», здійснено систематизацію та узагальнення сучасних поглядів вітчизняних науковців на її зміст категорії, на основі чого дістало подальшого розвитку змістове наповнення цієї категорії. Доведено доцільність комбінування ресурсного, майнового та цільового підходів для найбільш ширшого та чіткого трактування економічної сутності категорії «активи підприємства».

2. На основі узагальнення розглянутих авторських підходів, запропоновано розглядати активи як сформовані підприємством на певну дату ресурси у будь-якій формі (матеріальній, нематеріальній чи фінансовій), призначенням яких є забезпечення підприємницької діяльності, спрямованої на досягнення заздалегідь визначених цілей суб'єкта господарювання.

3. У роботі систематизовано критерії та специфічні об'єктивні характеристики активів підприємства.

4. Дослідивши напрацювання вчених щодо різновидів активів, здійснено їх систематизацію й видове розмежування за переліком таким класифікаційних ознак: за економічним змістом і роллю у виробничому процесі; залежно від залученості до певного з видів економічної діяльності; за матеріально-речовою формою; за приналежністю підприємству і характером володіння; за місцем використання; за терміном залучення; за рівнем ліквідності; за способом обчислення; за здатністю амортизуватись; за рівнем ризику залучення.

5. У роботі проведено дослідження методичних аспектів оцінки ефективності використання активів підприємства, а також обґрунтовано її необхідність й вагомість для успішного функціонування суб'єкта

господарювання. Представлено структурно-логічний алгоритм оцінки ефективності використання активів підприємства. Визначено систему репрезентативних показників оцінки ефективності використання активів підприємства. Розглянуто підходи до організації інтегральної оцінки ефективності використання активів підприємства.

6. В аналітичній частині роботи проаналізовано та оцінено ефективність використання активів ТОВ «Рівол Енерджі», що здійснює підприємницьку діяльність у напрямках оптової торгівлі зерном, а також надання митно-брокерських і транспортно-експедиційних послуг.

ТОВ «Рівол Енерджі» за останні три роки функціонувало прибутково й достатньо стабільно, хоча й скоротились його фінансово-економічні результати через сукупність зовнішніх факторів, зумовлених повномасштабною військовою агресією росії проти України.

7. Системне аналітичне дослідження забезпеченості ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках активами різних видів показало:

- нарощення загальних обсягів активів;
- переважання у складі активів таких їх компонентів як основні засоби (понад 38% усіх активів), інша поточна дебіторська заборгованість (понад 23% усіх активів), клієнтська дебіторська заборгованість (понад 13% усіх активів) і товари (понад 13% усіх активів) над іншими елементами активів;
- оборотні активи у складі активів за обсягами зростали й становили основну частку, що також зростала за роками;
- на понад 52% активи товариства формувались із активів у матеріальній формі;
- нематеріальні активи були незначними і за обсягами, і за часткою в активах;
- обсяги активів у фінансовій формі щорічно зростали і за обсягами, і за часткою і формували понад 38% активів товариства;
- обсяги високоліквідних активів товариства переважали над іншими видами активів за рівнем ліквідності і формували понад 37% загального обсягу

активів товариства;

- абсолютно ліквідні активи становили не більше 0,78% усіх активів;
- активи, що формувались із власного капіталу, становили понад 56%, що визначає високий рівень фінансової самостійності й фінансової стабільності досліджуваного товариства;
- усі 100% активів товариства спрямовувались у його операційну діяльність, тобто були операційними активами.

Вказані моменти призводять до загального висновку про недосить ефективне формування товариством «Рівол Енерджі» різних видів активів, що відповідно негативним чином впливає на його показники ліквідності, платоспроможності, майнового й загалом фінансового стану.

8. На основі усебічного аналізу ефективності використання необоротних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках виявлено:

- формування необоротних активів товариства з основних засобів щонайменше на 99,93%;
- зношеності нематеріальних активів в межах норми;
- підвищення рівня віддачі, а тому й ефективності використання нематеріальних активів у 2023 році у порівнянні із 2022 роком, але не вище рівня 2021 року;
- стабільний приріст питомої ваги активної частини основних засобів у структурі основних засобів;
- зношеності і придатність основних засобів були в межах норми;
- стабільне підвищення рівня фондівіддачі, а тому й ефективності використання основних засобів товариства;
- стабільне підвищення рівня фондівіддачі основних засобів у активній їх частині, а відтак й ефективності їх використання товариством;
- зменшення фондоозброєність і техноозброєності у 2022 році, а у 2023 році – їх підвищення, але не вище рівнів досягнутих у 2021 році;
- попри загальну рентабельність основних засобів у аналізованому періоді, її рівень у 2022 році зменшився, а у 2023 році підвищився, але не

перевищив рівень 2021 року.

У роботі проведено факторний аналіз фондівддачі ТОВ «Рівол Енерджі» та встановлено причини динаміки його рівнів за аналізованими роками.

Слідую загальний висновок: у аналізованому періоді ефективність використання основних засобів і загалом необоротних активів ТОВ «Рівол Енерджі» підвищувалась.

9. На основі глибинного аналізу ефективності використання оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021–2023 роках виявлено:

- достатність власних оборотних активів товариства;
- щорічне пришвидшення оборотності оборотних активів загалом, а відтак і ефективності їх використання;
- зниження завантаженості загальних оборотних активів;
- рентабельність оборотних активів, що знизилась у 2022 році, але вже у 2023 році – підвищилась, але не перевищила рівень 2021 року;
- нижчий рівень оборотності, а тому й ефективності використання запасів у 2023 році порівняно із 2021 роком;
- щорічне підвищення ефективності використання товарів;
- щорічне уповільнення оборотності дебіторської заборгованості за продукцію, а тому й ефективності її використання;
- підвищення тривалості операційного циклу у 2022 році та її скорочення у 2023 році, що було недостатнім для того, щоб поліпшити значення показника досягнуте у 2021 році.

У роботі проведено факторний аналіз коефіцієнта оборотності оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі» та встановлено причини динаміки його рівнів за аналізованими роками.

Слідую загальний висновок: попри певні погіршення окремих значень показників, у аналізованому періоді відмічається підвищення ефективності використання загальних оборотних активів ТОВ «Рівол Енерджі».

10. На основі узагальнюючої оцінки ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі» виявлено:

- недотримання умов «золотого правила економіки підприємства» у 2022 і 2023 роках;
- зменшення показника EVA у 2022 році та його підвищення у 2023 році, що було недостатнім для того, щоб поліпшити значення даного показника досягнуте у 2021 році.

Проведений деталізований і усесторонній аналіз ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі» показав наявність окремих проблемних моментів й неефективне використання окремих різновидів активів, які необхідно усунути. Тому сфокусуємо подальші дослідження на обґрунтуванні шляхів підвищення ефективності використання активів на підприємстві.

Системний і комплексний процес підвищення ефективності використання активів підприємства повинен охоплювати послідовність таких дій:

- 1) формування набору цілей і завдань підвищення ефективності використання активів підприємства, підпорядкованих і узгоджених із загальними його цілями і корпоративною стратегією;
- 2) аналізування рівня забезпеченості й достатності сформованих у підприємства активів;
- 3) аналізування і оцінювання ефективності використання активів підприємства;
- 4) формування і реалізація політики управління активами, а також визначення стратегічних векторів підвищення ефективності їх використання;
- 5) визначення сучасних підходів, методів й інструментів забезпечення і підвищення ефективності використання активів підприємства;
- 6) контроль за належною й системною реалізацією інструментарію підвищення ефективності використання активів підприємства, а також його своєчасне коригування й оновлення.

Підвищення ефективності використання активів підприємства повинне враховувати набір таких принципів:

- принцип урахування чинних норм законодавства під час використання

активів й загалом реалізації підприємством політики управління ними;

– принцип узгодженості організації ефективного використання активів підприємства із стратегічними й поточними цілями, планами та завдання корпоративного управління й, зокрема управління активами;

– принцип науково-обґрунтованого підвищення ефективності використання активів, що передбачає урахування об'єктивних економічних законів розвитку;

– принцип врахування досягнень передового досвіду й науково-технічного прогресу під час організації ефективного використання активів;

– принцип комплексності та системності підвищення ефективності використання активів, тобто забезпечення ефективного використання усіх без винятку складових компонентів активів підприємства, що формують його систему активів й залучені у різноманітні бізнес-процеси і сфери діяльності суб'єкта господарювання;

– принцип об'єктивності організації ефективного використання активів та підвищення ефективності їх використання, що вимагає використання достовірної й перевіреної інформації та об'єктивного відображення аналітичних розрахунків ефективності використання активів у поточному й минулих періодах;

– принцип урахування внутрішніх і зовнішніх зв'язків між окремими компонентами активів під час їх використання;

– принцип постійного вдосконалення організації ефективного використання активів, своєчасно виявлених її недоліків, їх ліквідації, а також допущених прорахунків у політиці управління активами;

– принцип точності у виконанні завдань з підвищення ефективності використання активів підприємства;

– принцип дієвості застосовуваного інструментарію підвищення ефективності використання активів підприємства та його модернізації за потребою;

– принцип безперервної комунікації між менеджерами і виконавчим

персоналом, а також і між різноманітними структурними підрозділами, підприємства;

- принцип прозорого стимулювання персоналу до підвищення ефективності використання активів підприємства;

- принцип оперативності управління активами, а також оперативного реагування на будь-які зміни у процесах їх використання.

Ключові напрями підвищення ефективності використання активів підприємства можна згрупувати за:

1) напрямками раціонального, економного й ощадливого використання активів підприємства:

- комплексна автоматизація й комп'ютеризація виробничих процесів;
- впровадження системи внутрішнього і зовнішнього інформаційного забезпечення щодо ефективного використання активів і напрямів підвищення таких процесів;

- технічне й технологічне вдосконалення, своєчасне переозброєння і модернізація виробничих основних засобів;

- застосування прогресивних методів виробництва і сучасних безвідходних / маловідходних технологій виробництва;

- механізація допоміжних та обслуговуючих виробництв;

- системний облік активів загалом і за їх окремими складовими;

- контроль за дотриманням правил експлуатації і належним технічним обслуговуванням обладнання;

- інвестування у придбання сучасного обладнання, а також і в удосконалення технологічних процесів;

- забезпечення 100% використання наявного парку обладнання;

- продаж не задіяних у виробничих процесах об'єктів основних засобів, а також оборотних активів тощо;

2) заходами підвищення віддачі активів підприємства:

- впровадження гнучких виробничих систем;

- застосування прогресивних систем якісного матеріального й морального

стимулювання праці за ефективне використання активів, матеріальне стимулювання персоналу за підвищення продуктивності, за якісне використання і безаварійну роботу обладнання, за подовження періоду експлуатації обладнання тощо;

- сприяння обміну досвідом між працівниками;

- інвестування у розвиток персоналу та підвищення його кваліфікаційного рівня;

- підвищення інтенсивної роботи обладнання;

- формування і моніторинг графіків технологічного процесу задля уникнення простоїв у роботі обладнання;

- удосконалення процедури найму компетентних працівників, залучених до процесів експлуатації, технічного обслуговування обладнання і безпосередньо виробництва продукції;

- проведення своєчасного, обслуговування й ремонту обладнання підприємства тощо;

3) оптимізаційними заходами щодо активів підприємства:

- розробка і реалізація політики оптимального, раціонального та ефективного розподілу й розміщення активів за окремими видами й напрямками діяльності підприємства;

- оптимізація активів за різноманітними їх параметрами, а саме – за обсягом, складом, структурою, джерелами формування;

- оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей;

- оптимізація середнього залишку грошових активів;

- ліквідація «вузьких місць» і диспропорцій у виробничих потужностях підприємства;

- формуванні дієвої системи управління запасами й дебіторською заборгованістю;

- рефінансування та інші сучасні нові форми управління дебіторською заборгованістю;

- оптимізація поточних запасів за їх основними групами тощо;

4) організаційними заходами підвищення ефективності використання активів підприємства:

- розробка і реалізація стратегії забезпеченості активами та підвищення ефективності використання активів підприємства;

- прогнозування і планування показників ефективності використання активів підприємства;

- своєчасність використання тимчасово вільного залишку активів у грошовій формі і формування ефективного портфеля короткострокових фінансових вкладень;

- формування позитивного іміджу підприємства;

- реалізація активної маркетингової політики із застосуванням широкої рекламної кампанії, різноманітних акцій, а також із інтеграцією з контрагентами ринку та безпосередньою участю у відповідних профільних ярмарках і конференціях;

- реалізація стратегічних векторів матеріально-технічного розвитку тощо.

Звернемо увагу на такий істотний момент, що досліджуючи проблематику ефективного використання активів підприємства та реальних шляхів її нарощення, варто особливу увагу зосереджувати й на питаннях їх кількісної оптимізації.

Розробляючи конкретні напрями підвищення ефективності використання активів ТОВ «Рівол Енерджі», пропонуємо впровадження проекту оптимізації його дебіторської заборгованості, оскільки у 2021–2023 роках за товариством спостерігались значні їх обсяги, що до того ж за роками зростали (табл. Д.1, додаток Д). Зауважимо, що наявність дебіторської заборгованості є нормальним явищем для будь-якого підприємства у всьому світі, проте вимагає від суб'єктів господарювання ефективного управління її параметрами – величиною, умовами надання, термінами погашення тощо.

У підприємств виникає багато проблем, пов'язаних із дебіторською заборгованістю й організацією ефективного управління нею, адже брак уваги чи неналежна увага до дебіторської заборгованості можуть перетворити її з активу

у збитки суб'єкта господарювання.

Так, зокрема, значні обсяги дебіторської заборгованості можуть вважатись негативним явищем, що спричиняє:

- сповільнення оборотності активів через відволікання (вилучення) фінансових ресурсів із обороту, що спричиняє погіршення фінансового стану підприємства;

- відтермінування моменту сплати за продукцію (товари, роботи, послуги), що спричиняє знецінення коштів і тим самим може провокувати інфляцію;

- ризик несвоєчасного непогашення заборгованості без дотримання наперед обумовлених термінів, що негативно впливає на фінансову стабільність підприємства;

- зниження рівня ліквідності підприємства;

- підвищення ризику зазнання підприємством фінансових збитків, спричиненого великою часткою дебіторської заборгованості у структурі активів.

Обсяги дебіторської заборгованості ТОВ «Рівол Енерджі» за товари, роботи й послуги у 2022 році підвищились на 30,90%, а у 2023 році – ще на 23,73%, тобто ефективність роботи товариства в напрямі стягнення заборгованості з контрагентів щорічно знижувалась. У 2021 році частка такої дебіторської заборгованості становила 13,28% загальних активів підприємства, у 2022 році – підвищилась 3,97%, а у 2023 році – ще на 3,84% до 21,09%. Інша поточна дебіторська заборгованість ТОВ «Рівол Енерджі» у 2021 році становила 23,45% усіх активів, у 2022 році їх обсяги підвищились на 14,86% і становили 26,73% усіх активів, а у 2023 році – їх обсяги зменшилися на 8,88% і склали 24,07% у структурі активів.

Організоване моніторингове й аналітичне дослідженням дозволило виявити такі проблеми й недоліки в реалізованій на сьогодні політиці управління дебіторською заборгованістю на ТОВ «Рівол Енерджі»:

- відсутність будь-якої організації попереднього аналізу платоспроможності клієнтів-дебіторів;

– недостатньо ефективно організована робота щодо визначення умов і термінів погашення зобов'язань під час укладання контрактів із контрагентами;

– недостатня й неналежна увага питанням аналізу доречності формування дебіторської заборгованості, рівня її оборотності, причин пролонгації термінів погашення;

– відсутність на рівні підприємства чіткого алгоритму роботи з дебіторською заборгованістю й, зокрема, її аналізу;

– відсутність будь-якого ступеня відповідальності за рішення щодо формування дебіторської заборгованості, у тому числі простроченої й безнадійної дебіторської заборгованості.

З метою оптимізації дебіторської заборгованості ТОВ «Рівол Енерджі», вважаємо, за доцільне проводити роботу за такими напрямками:

1) організувати попередній аналіз платоспроможності і надійності клієнтів, хоча б експрес-аналіз;

2) розробити для дебіторів чіткі терміни погашення зобов'язань;

3) проводити моніторинг і аналіз фінансово-економічного стану дебіторів

4) автоматизувати облік дебіторської заборгованості підприємства;

5) систематично організувати якісний облік, аналіз і контроль за різноманітними параметрами дебіторської заборгованості;

6) встановити обґрунтовані ліміти дебіторської заборгованості, а також терміни її надання індивідуально за кожним із дебіторів;

7) здійснювати інвентаризацію й інкасацію дебіторської заборгованості;

8) розробити і запропонувати контрагентам гнучку систему розрахункових знижок за своєчасно здійснену оплату;

9) в договорах про співпрацю з клієнтами чітко й однозначно обумовлювати та прописувати:

– умови і терміни погашення заборгованості;

– санкції за недотримання чи порушення його умов, а також щодо несвоєчасності розрахунків;

– умови застосування запобіжного заходу у формі застави на випадок

виникнення проблем із погашенням дебіторської заборгованості;

10) звертатись за необхідності до правоохоронних органів, а також проводити досудові перевірки дебітора;

11) розробити й запровадити дієву систему стягнення боргів, яка б охоплювала використання широкого набору методів мінімізації дебіторської заборгованості, а саме:

- регулярне нагадування контрагенту-дебітору по телефону, факсом, поштою;
- особисті візити до дебітора;
- реалізація системи штрафних санкцій;
- продаж рахунків дебіторів факторинговій компанії;
- розповсюдження інформації про контрагента-боржника у ЗМІ та через інших контрагентів;
- звернення до суб'єктів господарювання, сферою діяльності яких є стягнення боргів тощо.

Для безпосереднього здійснення перелічених напрямів роботи, з нашої точки зору, в цілях підвищення оборотності дебіторської заборгованості, доцільним вбачається введення у штат працівників ТОВ «Рівол Енерджі» таку штатну одиницю як спеціаліст із управління дебіторською заборгованістю. До переліку основних функцій такого спеціаліста, вважаємо, варто передбачити наступні:

- розробка стратегії управління дебіторською заборгованістю та політики її оптимізації;
- контроль за рухом фінансових ресурсів ТОВ «Рівол Енерджі» і за станом розрахунків із дебіторами;
- завчасна оцінка платоспроможності й ділової репутації потенційних контрагентів;
- координація співпраці з дебіторами;
- моніторингова робота за дотриманням контрагентами принципів і умов кредитної політики, а також за їх фінансовим станом;

- систематична інвентаризація дебіторської заборгованості;
- достовірний і своєчасний аналіз поточної дебіторської заборгованості;
- лімітування дебіторської заборгованості;
- скорочення термінів й контроль за дотриманням процедури інкасації дебіторської заборгованості;
- визначення найоптимальніших і найраціональніших схем розрахунків контрагентів на майбутні періоди;
- організація реструктуризації дебіторської заборгованості;
- розробка якісної облікової політики щодо обліку дебіторської заборгованості загалом, а не лише у частині проблемної дебіторської заборгованості та моніторинг за реалізацією такої політики;
- ведення обліку та звітності проведених взаєморозрахунків;
- представлення, на основі отриманої облікової інформації, аналітичних показників дебіторської заборгованості товариства для подальшого прийняття оптимальних управлінських рішень;
- оперативний контроль за дотриманням контрагентами платіжних угод і планових термінів погашення дебіторської заборгованості;
- розробка схем і графіків проведення розрахунків із погашення проблемної дебіторської заборгованості;
- розробка системи штрафних санкцій за прострочену заборгованість;
- ведення претензійної роботи;
- використання найдоцільніших інструментів повернення боргу (факторингу, векселів, взаємозаліків) тощо.

Очевидно, критеріями ефективності роботи спеціаліста із управління дебіторською заборгованістю, котрого в масштабах проекту пропонується найняти на роботу, є:

- 1) прискорення оборотності дебіторської заборгованості;
- 2) своєчасне погашення контрагентами дебіторської заборгованості;
- 3) відсутність простроченої дебіторської заборгованості.

Очевидно, що результативність роботи такого спеціаліста буде визначатись

своєчасністю й наданим йому повним доступом до аналітичної облікової інформації підприємства.

Безумовно, що з прийняття на роботу спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю, спричинить додаткові витрати у ТОВ «Рівол Енерджі» (табл. Е.1 додаток Е), пов'язані із:

1) облаштуванням робочого місця спеціаліста – інвестиції в обсязі 164,0 тис. грн, з них:

- 93,5 тис. грн – інвестиції на придбання комп'ютера й принтера;
- 70,5 тис. грн – інвестиції на придбання меблів;

2) оплатою праці спеціаліста – 35 тис. грн / місяць (420 тис. грн / рік).

Таким чином, сумарні витрати ТОВ «Рівол Енерджі» за перший рік реалізації такого рішення складуть 584 тис. грн, а в наступні роки – 420 тис. грн.

Розрахунки ефективності рішення щодо найму спеціаліста із управління дебіторською заборгованістю за різних сценаріїв результативності його роботи, здійснено у таблиці Е.2 додатку Е.

Як підтверджують розрахунки, навіть, у випадку зменшення обсягів дебіторської заборгованості ТОВ «Рівол Енерджі» лише на 5%, прийняття на роботу фахівця з управління дебіторською заборгованістю є доцільним і виправданим рішенням і розглядається реально дієвим інструментом підвищення ефективності використання активів підприємства. Згідно розрахунків, у результаті зменшення дебіторської заборгованості ТОВ «Рівол Енерджі» на 5% відбудеться приріст його фінансових ресурсів у обсязі 786 тис. грн. При цьому за таких умов також спостерігається, що інвестиції окупляться за 0,93 року (трохи більше 11 місяців). У результаті зменшення дебіторської заборгованості ТОВ «Рівол Енерджі» на 10% плановий приріст його фінансових ресурсів складе 1572 тис. грн, а інвестиції окупляться за 0,46 року (менше, ніж за 6 місяців). Таким чином, пропонуване проектне рішення щодо найму фахівця з управління дебіторською заборгованістю і облаштування його робочого місця демонструє ефективність і окупність, навіть, за умов зменшення такої заборгованості на 5%.

Паралельно із такими результатами, цілком обґрунтовано можна очікувати такі позитивні для ТОВ «Рівол Енерджі» моменти:

- мінімізацію втрат, спричинених інфляційним знеціненням сформованої дебіторської заборгованості;
- загальне прискорення оборотності дебіторської заборгованості та активів в цілому, а тому й підвищення ефективності використання активів;
- підвищення контролю й результативності управління фінансовими ресурсами підприємства;
- зменшення ймовірності формування проблемної дебіторської заборгованості і безнадійних боргів;
- зменшення фінансових ризиків товариства, пов'язаних із можливими збитками від списання проблемної дебіторської заборгованості;
- ріст інвестиційних можливостей підприємства тощо.

Отже, пропоновані проєктні заходи є цілком аргументованими, обґрунтованими та дієвими у напрямі оптимізації обсягів дебіторської заборгованості та прискорення її оборотності, що загалом дозволить забезпечити нарощення абсолютних і відносних показників ефективності діяльності ТОВ «Рівол Енерджі».

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Олександренко І.О. Управління активами виробничих підприємств. *Економічний форум*. 2022. №4. С. 108–114. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyu_forum/article/view/357/343 (дата звернення: 12.03.2024).
2. Гончаров В.В. Особливості аналізу активів приватного підприємства в процесі їх планування. URL: <http://intkonf.org/goncharov-v-v-osoblivosti-analizu-aktiviv-privatnogo-pidpriemstva-v-protsesi-yih-planuvannya/> (дата звернення: 12.03.2024).
3. Петруня Н.В. Концептуальні підходи до визначення сутності активів підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 1. С. 120–124. URL: <http://magazine.faa.org.ua/konceptualni-pidhodi-do-viznachennya-sutnosti-aktiviv-pidpriemstv.html> (дата звернення: 12.03.2024).
4. Рєпіна І.М. Активи підприємства: категоріальний аналіз та систематологія. *Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»*; редкол.: А.Ф. Павленко (відп. ред.) та ін. Київ: КНЕУ. 2008. Спец. вип.: Економіка підприємства: теорія і практика: в 2 ч. Ч. II. С. 548–553. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/22404/1/548-553.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).
5. Бабій О.М., Койнак В.В. Сучасні проблеми та перспективи управління активами підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 59. С. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3403/3331> (дата звернення: 12.03.2024).
6. Бланк И.А. Управление активами. Київ: Ника-Центр, Эльга, 2002. 720 с.
7. Брагіна О.С., Романовський В.О. Аналіз стану активів підприємства. *Економіка: реалії часу: науковий журнал*. 2021. №5 (57). С. 13–22. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2021/No5/13.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

8. Вдовенко Л.О. Ефективність управління активами – основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1203> (дата звернення: 12.03.2024).
9. Евсеєва К.Л. Оценка и анализ активов организации. *Экономика и бизнес: теория и практика*. 2018. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-i-analiz-aktivov-organizatsii/viewer> (дата звернення: 12.04.2023).
10. Іванчук Н.В. Формування активів підприємства. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. 2008. Вип. 10. Ч. 2. С. 109–121.
11. Камінська І.М., Дорош В.Ю., Ковальчук А.Ю. Активи підприємства: морфологічний аналіз категорії, склад та класифікація. *Економічний форум: науковий журнал*. 2019. № 3. С. 136–143. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/ekonomichniy_forum_vipusk_no32019_2.pdf (дата звернення: 12.03.2024).
12. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
13. Каціман С.О., Шаманська О.І. Вдосконалення системи управління активами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 20. С. 357–361.
14. Ковальов В.В. Фінансовий менеджмент: підручник. Москва: Велбі. 2011. 304 с.
15. Колодяжна К.С. Управління оборотними коштами торговельних підприємств в сучасних умовах. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 19. С. 89–96.
16. Кондратюк С.Я., Уницька Г.Ю. Ефективність формування та використання активів підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/357.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).
17. Константюк Н., Когут І. Основні аспекти управління активами

підприємства. *Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. 22–24 вересня 2016 року. Тернопіль: Крок, 2016. С. 85–87. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18073/2/ConfFMNES_2016_Konstantiuk_N-Key_aspects_of_enterprise_85-87.pdf (дата звернення: 12.03.2024).

18. Стоянова О.Г. Методологічні основи управління оборотними активами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 7. С. 7–16.

19. Кремень О.І., Мосійчук Р.Л., Кремень В.М. Комплексний аналіз ефективності управління активами підприємства. *БізнесІНФОРМ*. 2019. №8. С. 202–210.

20. Лисевич С.Г., Д'яченко К.О. Оцінка стану активів підприємства та управління ними. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки*. 2013. Вип. 1 (6). Том 2. С. 206–210. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/206.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

21. Лобачева І.Ф., Поліщук Н.В. Економічний аналіз у системі управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 1(24). С. 202–208. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2021/1_24_ukr/37.pdf (дата звернення: 12.03.2024).

22. Лотюк М.В. Управління активами підприємства. *Економічні студії*. 2017. Випуск 1 (14). С. 62–66. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/709335.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

23. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с. URL: https://pidruchniki.com/1663111641846/ekonomika/ekonomichniy_analiz (дата звернення: 12.03.2024).

24. Олійник Т.О., Мірошніченко О.В. Основні напрями підвищення ефективності управління активами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 21. С. 73–77.

25. Панасовський Ю.В., Семененко Б.А., Теліженко О.М. та ін. Оцінка активів підприємства: навчальний посібник / за заг. ред. Ю.В. Панасовського. Суми: Університетська книга, 2009. 512 с.

26. Петриченко А.І. Управління активами будівельних підприємств на засадах соціально-відповідального менеджменту: автореф. дис. ... кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Київський національний університет будівництва і архітектури, 2021. 25 с.

27. Поліщук М.П., Михайленко П.П. Основи підприємницької діяльності. Житомир: ЖІТІ, 2000. 172 с. URL: <https://buklib.net/books/26834/> (дата звернення: 12.03.2024).

28. Причепя І.В., Кравець Н.В. Теоретичні засади управління активами підприємства. *Економічний простір*. 2012. №60. С. 249–257.

29. Пюро Б.І., Шірінян Л.В. Стратегія управління активами підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. №6. Т. 29(68). С. 78–82.

30. Сердюков К.Г., Андруха К.С. Управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. *Соціально-економічний розвиток системи фінансів і управління в інноваційному середовищі: проблеми, ефективність, перспективи: матеріали ІХ симпозиуму, 25 листопада 2016 р., м. Харків*. Харків: ХІФ КНТЕУ, 2016. С. 9–14. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/17616/1/Сердюков%20К.%20Г.%2c%20Андруха%20К.%20Управління%20активами%20і%20пасивами%20підприємства.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

31. Скоробогатова В.В. Сутність категорії «активи»: аналіз наукових джерел. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3 (21). Ч. 2. С. 338–348.

32. Соколов Я.В. Актив: это очень сложно. *Бухгалтерский учет – веселая наука: сборник статей*. М.: ООО «1С–Пабблишинг». 2011. 638 с.

33. Тарарышкина Е.Е. Анализ активов фирмы и оценка ее имущественного

положения. *Молодой ученый*. 2014. № 18 (77). С. 454–456. URL: <https://moluch.ru/archive/77/13350/> (дата звернення: 12.03.2024).

34. Томчук О.Ф. Аналітичні можливості балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 28–2. С. 152–159. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/28_2_2018/33.pdf (дата звернення: 12.03.2024).

35. Чернецька С.А. Значення аналізу активів підприємства. *Культура народів Причорноморья*. 2013. № 260. С. 154–156. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92982/39-Chernetskaya.pdf?sequence=1> (дата звернення: 12.03.2024).

36. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид., стер. Київ, 2013. 375 с. URL: https://pidruchniki.com/20080215/finansii/aktivi_pidpriyemstva (дата звернення: 12.03.2024).

37. Шушкова Ю.В., Шутко А.М., Баськова Ю.С. Аналіз стану та структури активів вітчизняних підприємств. *Молодий вчений*. 2021. №11(99). С. 515–421. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/SHushkova-56.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

38. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 12.03.2024).

40. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU12044> (дата звернення: 12.03.2024).

41. Шепета О.В. Класифікація та організація захисту активів підприємства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. С. 320–321. №8. URL: http://lsej.org.ua/8_2023/74.pdf (дата звернення: 12.03.2024).
42. Бровко Л.І., Попенко М.С., Черенович О.В. Фінансове забезпечення формування оборотних активів сільськогосподарського підприємства. *Економіка та держава*. 2022. №1. С. 88–92. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2022/18.pdf (дата звернення: 12.03.2024).
43. Шифріна Н.І. Класифікація активів підприємства за рівнем ліквідності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 34. С. 348–350.
44. Петруня Н.В. Класифікація активів підприємств з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. № 1. 2010. С. 235–242. URL: http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1339/1/28_2010_Smyrnova.pdf (дата звернення: 12.03.2024).
45. Чернецька С.А. Аналіз активів підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип. 3. С. 332–336. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_3_61 (дата звернення: 12.03.2024).
46. Стецюк П.А. Методичний інструментарій оцінки ефективності оборотних активів підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 3 (25). С. 13–19.
47. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Гукалюк А.Ф., Західна О.Р., Сич О.А., Шушкова Ю.В.]; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 845 с.
48. Єгорова О.В., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник Ю.М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
49. Юрчишена Л.В., Кречко О.С. Макроекономічний аналіз фінансування оборотних активів промислових підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2020. №11. С. 337–346. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-337-346>

(дата звернення: 12.03.2024).

50. Зятковський І.В. Фінанси підприємства в розрахунках. Тернопіль: Поліграфіст, 2018. 151 с.

51. Чемчикаленко Р.А., Майорода О.Є., Люткіна А.В. Оцінка ефективності управління активами та пасивами підприємства. *Економіка і суспільство. Серія «Гроші, фінанси і кредит»*. 2017. Вип. № 11. С. 485–489.

52. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.

53. Економіка підприємництва: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.В. Фролової. Одеса: Бондаренко М.О. 2020. 708 с.

54. Пігуль Н.Г., Бондаренко Є.К., Кириченко А.В. Методичні засади оцінки ефективності управління активами підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 33. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/88218/1/Pihul_assets.pdf;jsessionid=11E315548E4E50158B0E64E599FB3ED9 (дата звернення: 12.03.2024).

55. Терещенко О.О., Стецько М.В. Системи показників у концепції фінансового контролінгу у сфері бізнесу. *Фінанси України*. 2013. № 11. С. 66–83.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СУЧАСНІ ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА»

Таблиця А.1. – Сучасні визначення сутності категорії «активи підприємства»

Науковці 1	Тлумачення 2
Бланк І.О.	«Активи підприємства – це контрольовані ним економічні ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику та ліквідності» [6, с. 19–20].
Брагіна О.С., Романовський В.О.	«Активи підприємства – це сукупність майнових цінностей, таких як кошти, цінні папери, основні фонди та оборотні активи, розрахунки з дебіторами, об'єкти права інтелектуальної, що використовуються у господарській діяльності з метою отримання прибутку» [7, с. 14].
Вдовенко Л.О.	«Активи підприємства як важлива вартісна категорія фінансового менеджменту є економічними ресурсами, сформованими за рахунок вкладеного в них капіталу, що знаходяться в розпорядженні і під постійним управлінням підприємства та характеризуються здатністю формувати дохід» [8].
Євсєєва К.Л.	«Активи підприємства – це сукупність майнових прав, що належать підприємству, у вигляді основних засобів, фінансових вкладень, грошових зобов'язань до інших фізичних та юридичних осіб» [9].
Іванчук Н.В.	«Активи підприємства – це ресурси, сформовані за рахунок інвестованого в них капіталу, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій, які характеризуються детермінованою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід, постійний оборот яких у процесі використання пов'язаний з чинником часу, ризику й ліквідності та призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [10, с. 110].
Камінська І.М., Дорош В.Ю., та інші	Активи – це «сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства у вартісному виразі, що формуються з власних і позичкових джерел фінансування, систематично поновлюються (відновлюються), обслуговуючи виробничо-господарський процес і забезпечуючи його безперервність задля досягнення економічних і соціальних вигід» [11, с. 139; 12, с. 236].
Каціман С.О., Шаманська О.І.	«Активи підприємства являють собою господарські засоби, сформовані за рахунок власного і позикового капіталу. Вони характеризуються балансовою вартістю, продуктивністю і здатністю генерувати дохід унаслідок постійного обороту» [13, с. 357].
Ковальов В.В.	«Активи підприємства – це ресурси, які перебувають у розпорядженні підприємства і, використання яких веде до збільшення економічних вигід у майбутньому» [14, с. 197].
Колодяжна К.С.	«Активи підприємства – це господарські засоби, сформовані за рахунок власного і позикового капіталу, що характеризуються продуктивністю і здатністю генерувати дохід внаслідок постійного обороту» [15, с. 91–93].
Кондратюк С.Я., Уницька Г.Ю.	«Активи – це майно підприємства в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку» [16].
Константюк Н., Когут І., Стоянова О.Г.	«Активи підприємства – це майно, в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку» [17, с. 12; 18, с. 11].
Кремень О.І., Мосійчук Р.Л., Кремень В.М.	«Активи є контрольованими економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які сформовані внаслідок інвестованого в них капіталу, у вартісному вираженні відображаються в балансі та використовуються в господарській діяльності з метою отримання економічних вигід» [19, с. 204].
Лисевич С.Г., Д'яченко К.О.	«Активи – це «економічні ресурси, що використовуються у господарській діяльності підприємства з метою отримання прибутку» [20, с. 207].
Лобачева І.Ф., Поліщук Н.В.	«Активи підприємства – це ресурси – матеріальні або нематеріальні ресурси вартості (майнові об'єкти), що отримані підприємством у результаті попередніх операційно-господарських процесів і мають властивість приносити йому (підприємству) в майбутньому економічні вигоди у вигляді доходів» [21, с. 204].

Продовж. табл. А.1

1	2
Лотюк М.В.	«Активи являються майновими цінностями підприємства, що формуються за рахунок інвестованого в них капіталу, який, вкладений в підприємницьку діяльність, матеріалізується у формі активів підприємства» [22].
Мних Є.В.	«Активи підприємства – це засоби суб’єкта господарювання, які потрібні для його функціонування у різних формах діяльності з метою одержання прибутку» [23].
Олександренко І.О.	«Активи виробничого підприємства – це сукупність усього майна, що перебуває у фінансовій, матеріальній чи нематеріальній формах на балансі підприємства і використовується ним для отримання прибутку в поточному чи майбутньому періодах» [1, с. 110].
Олійник Т.О.	«Активи підприємства – це контрольовані підприємством ресурси, використання яких зумовлює збільшення економічних ефектів» [24, с. 76].
Панасовський Ю.В., Семененко Б.А., Теліженко О.М. та інші	«Активи – ресурси, які контрольовані підприємством в результаті минулих подій і від яких очікуються деякі економічні вигоди для суб’єкта господарювання в майбутньому» [25, с. 28].
Петриченко А.І.	Активи підприємства – це «сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів, що належать підприємству, утворені за допомогою інвестування капіталу та характеризуються дохідністю, продуктивністю та грошовою вартістю, яка відображається в балансі підприємства» [26, с. 12].
Петруня Н.В.	«Активи підприємства є тими ресурсами, які повинні забезпечити ефективне функціонування підприємства» [3, с. 121].
Поліщук М.П., Михайленко П.П.	«Активи – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [27].
Причепя І.В., Кравець Н.В.	Активи підприємства – це «економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що у вартісному вираженні відображаються в балансі та використовуються у господарській діяльності з метою отримання економічних вигод» [28, с. 251].
П'юро Б.І., Шірінян Л.В.	«Активи являють собою економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей (передусім оборотних коштів та основних засобів), використовуваних у господарській діяльності з метою отримання прибутку» [29, с. 78].
Рєпіна І.М.	«Активи підприємства – це варіативна частина його ресурсів, яка обирається суб’єктом господарювання для здійснення підприємницької діяльності за схваленої бізнес-моделі через свою здатність, з урахуванням фактору часу та ризику, приносити економічну вигоду та забезпечувати конкурентоспроможність підприємства на конкретному ринку» [4, с. 552].
Сердюков К.Г., Андруха К.С.	«Активи підприємства – це ресурси, що були сформовані під час створення суб’єкта господарювання й надходять на підприємство за результатами господарської діяльності, перебувають у розпорядженні підприємства та збільшують економічні вигоди у майбутньому» [30, с. 10].
Скоробогатова В.В.	«Активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, які мають грошову оцінку, а також вартостей, у вигляді зносу, резерву, гудвілу тощо, формування та використання яких призведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [31, с. 347].
Соколов Я.В.	«Актив – це все майно, яке відображено в інвентаризаційному описі, тобто актив розуміється як: майно, що перебуває у власності підприємства» [32, с. 226–231].
Татарішкіна Е.Е.	«Активи підприємства – це сукупність майнових прав, що належать підприємству, у вигляді основних засобів, фінансових вкладень, грошових зобов’язань щодо інших фізичних і юридичних осіб» [33].
Томчук О.Ф.	«Активи – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, які відображаються в балансі за умови, що оцінка їх може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов’язаних з їх використанням» [34, с. 153].
Чернецька С.А.	«Активи – це ресурси, використання яких має в майбутньому призвести до отримання прибутку» [35, с. 155].
Шелудько В.М.	«Активи підприємства – це майно в його матеріальній і нематеріальній формах, придбане підприємством за рахунок власних або залучених ресурсів, що перебувають у його розпорядженні та призначені для використання у фінансово-господарській діяльності з метою отримання прибутку» [36].
Шушкова Ю.В., Шутко А.М., Баськова Ю.С.	Активи – це «всі види майна підприємства, що належить йому на правах власності і використовуються для здійснення статутної діяльності» [37, с. 416].

ДОДАТОК Б

ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ

Таблиця Б.1. – Показники оцінки ефективності використання активів підприємства

<i>Групи показників</i>		<i>Перелік показників</i>				
<i>1. Часткові показники ефективності використання активів</i>	<i>а) показники складу та структури активів</i>	Темпи росту і приросту активів загалом і їх окремих складових елементів	Коефіцієнти забезпеченості підприємства окремими елементами активів – питома вага окремих складових активів та її динаміка		Коефіцієнти співвідношення окремих елементів активів між собою: оборотних і загальних активів; необоротних і загальних активів; оборотних і необоротних активів тощо.	
	<i>б) показники джерел формування активів</i>	Коефіцієнти раціональності джерел формування активів	Коефіцієнти самостійності	Коефіцієнти ризиковості підприємства		Темпи росту і приросту окремих джерел формування активів
	<i>в) показники ефективності використання необоротних активів</i>	Коефіцієнти руху необоротних активів – введення, вибуття, оновлення	Коефіцієнти стану нематеріальних активів і основних засобів – придатності, зносу	Коефіцієнти віддачі необоротних активів в цілому і їх окремих елементів	Коефіцієнти завантаженості необоротних активів в цілому і їх окремих елементів	Фондоозброєність і техноозброєність
	<i>г) показники ефективності використання оборотних активів</i>	Коефіцієнти співвідношення окремих елементів оборотних активів (готової продукції, товарів) і обсягів реалізації продукції	Власні оборотні активи	Коефіцієнти оборотності оборотних активів загалом і їх окремих елементів	Тривалість оборотності оборотних активів загалом і їх окремих елементів	Коефіцієнти завантаження оборотних активів загалом і їх окремих елементів
<i>2. Узагальнюючі показники ефективності використання активів</i>		Коефіцієнти рентабельності активів загалом і їх окремих складових елементів	Коефіцієнти співвідношення темпів росту прибутку і темпів росту обсягів реалізації продукції		Коефіцієнти співвідношення темпів росту обсягів реалізації продукції і темпів росту активів	

Таблиця Б.2. – Методика розрахунку показників ефективності
використання необоротних активів

Показники	Методика розрахунку	Характеристика	Нормативне значення
Рентабельність необоротних активів, %	$R_{НА} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Необоротні активи}} \times 100\%$	Показує обсяг прибутку у % щодо середньорічної вартості необоротних активів.	Збільшення
Рентабельність нематеріальних активів, %	$R_{НА} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Нематеріальні активи}} \times 100\%$	Показує обсяг прибутку у % щодо середньорічної вартості необоротних активів.	Збільшення
Фондовіддача	$\Phi_{\text{в}} = \frac{Q}{OЗ_{\text{с.р.}}},$ де $OЗ_{\text{с.р.}}$ – середньорічна вартість основних засобів підприємства, грн.	Відображає суму виробленої (реалізованої) продукції на одну гривню основних виробничих фондів.	Збільшення
Фондомісткість	$\Phi_{\text{м}} = \frac{1}{\Phi_{\text{в}}} = \frac{OЗ_{\text{с.р.}}}{Q},$	Показник визначає частку вартості основних фондів, які припадають на кожну гривню виробленої продукції.	Зменшення
фондоозброєність	$\Phi_{\text{озб}} = \frac{OЗ_{\text{с.р.}}}{Ч}$ де $Ч$ – чисельність промислово-виробничого персоналу або працівників.	Характеризує рівень інтенсифікації праці, оснащеність працівника основними фондами, показуючи величину основних фондів на одного середньооблікового працівника.	Збільшення
Техноозброєність	$\Phi_{\text{озб}} = \frac{АЧОЗ_{\text{с.р.}}}{Ч},$ де $АЧОЗ_{\text{с.р.}}$ – середньорічна вартість активної частини основних засобів підприємства, грн.	Показник оснащеності праці активною частиною основних засобів.	Збільшення
Рентабельність основних засобів, %	$R_{OЗ} = \frac{\Pi}{OЗ_{\text{с.р.}}} \times 100\%$	Показує обсяг прибутку у % щодо середньорічної вартості основних засобів.	Збільшення

Таблиця Б.3. – Методика розрахунку основних показників ефективності використання оборотних активів

Показники	Методика розрахунку	Характеристика
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (кількість оборотів)	$\frac{\text{Обсяг реалізованої продукції}}{\text{Середній залишок оборотних активів}}$	Цей коефіцієнт характеризує розмір обсягу виручки від реалізації в розрахунку на одну гривню оборотних активів. Коефіцієнт оборотності оборотних активів – це їх фондвіддача. Коефіцієнт оборотності показує, скільки оборотів здійснили оборотні активи за певний період.
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	$\frac{\text{Середній залишок оборотних активів}}{\text{Обсяг реалізованої продукції}}$	Показує, скільки оборотних активів (у частках одиниці) припадає на кожен грошову одиницю реалізованої продукції.
Тривалість одного обороту в днях (або швидкість обороту) оборотних активів	$\frac{\text{Дні періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів}}$	Показує середній термін обороту оборотних активів в днях.
Рентабельність оборотних активів	$\frac{\text{Прибуток}}{\text{Середній залишок оборотних активів}} \times 100\%$	Цей показник характеризує скільки прибутку у % припадає на оборотні активи. Чим більше прибутку значення показника, тим ефективніше використовується оборотний капітал.
Власний оборотний капітал (ВОК)	$ВОК = ОК - ПП,$ де ОК – оборотний капітал; ПП – поточні пасиви.	Показує, яка величина оборотного капіталу сформована за рахунок власних коштів підприємства.
Маневреність робочого капіталу (M_{pk})	$M_{pk} = \frac{3}{ВОК},$ де 3 – середній залишок запасів, грн.	Показує, яка частка робочого капіталу вкладена у запаси.
Коефіцієнт оборотності запасів ($K_{o.з}$)	$K_{o.з} = \frac{Cв}{3},$ де $Cв$ – собівартість виготовлення продукції (товарів, робіт, послуг), грн.	Характеризує швидкість руху виробничих запасів від моменту їх отримання на склад підприємства до моменту їх використання у виробничому процесі.
Тривалість обороту запасів ($Ч_{o.з}$)	$Ч_{o.з} = \frac{360}{K_{o.з}}$	Характеризує тривалість виробничого комерційного циклу у днях.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{o.д.з.}$)	$K_{o.д.з.} = \frac{Чв}{Дз},$ де $Чв$ – чиста виручка від реалізації товарів, робіт, послуг, грн.; $Дз$ – клієнтська дебіторська заборгованість, грн.	Показує швидкість розрахунку дебіторів з підприємством за товари, роботи, послуги.
Тривалість обороту дебіторської заборгованості ($Ч_{o.д.з.}$)	$Ч_{o.д.з.} = \frac{360}{K_{o.д.з.}}$	Показує середній термін інкасації дебіторської заборгованості в днях.

ДОДАТОК В
БАЛАНСИ (ЗВІТИ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ»
ЗА 2021–2023 РОКИ

ДОДАТОК Г
ЗВІТИ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
(ЗВІТИ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ТОВ «РІВОЛ ЕНЕРДЖІ» ЗА 2021–2023 РОКИ

ДОДАТОК Д
АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Таблиця Д.1. – Аналіз дебіторської заборгованості
ТОВ «Рівол Енерджі»

Статті дебіторської заборгованості	Тис. грн.			Питома вага у активах, %			Темп приросту, %	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 р./ 2021 р.	2023 р./ 2022 р.
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	5682	7438	9203	13,28	17,26	21,09	30,90	23,73
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	378	912	702	0,88	2,12	1,61	141,27	-23,03
Інша поточна дебіторська заборгованість	10033	11524	10501	23,45	26,73	24,07	14,86	-8,88
Всього	16093	19874	20406	37,62	46,11	46,77	23,49	2,68

ДОДАТОК Е
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ
НАЙМУ ФАХІВЦЯ З УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ
ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця Е.1. – Додаткові витрати у зв'язку з наймом спеціаліста управління дебіторською заборгованістю і облаштуванням його робочого місця

Показники	За місяць, тис. грн.	За рік, тис. грн.
<i>1. Інвестиції (на придбання основних засобів):</i>		
Купівля комп'ютера, принтера	–	93,5
Купівля меблів	–	70,5
Всього інвестицій:	–	164
<i>2. Поточна діяльність:</i>		
Амортизація (20%)	2,73	32,8
Заробітна плата	35	420
<i>3. Всього витрат</i>	-	584

Таблиця Е.2. – Розрахунки ефективності найму спеціаліста з управління дебіторською заборгованістю підприємства

Показники ефективності	Варіанти скорочення клієнтської дебіторської заборгованості за різних сценаріїв ефективності роботи фахівця з управління дебіторською заборгованістю підприємства, %						
	5	10	15	20	30	40	50
Приріст фінансових ресурсів за умов скорочення дебіторської заборгованості на певний %, тис. грн.	786	1572	2357	3143	4715	6286	7858
Грошові потоки дисконтовані – теперішня вартість суми приросту фінансових ресурсів за умов скорочення дебіторської заборгованості на певний %, тис. грн.	629	1257	1886	2514	3772	5029	6286
Інвестиції, тис. грн.	1-й рік: 164 тис. грн						
Щорічні супутні витрати, тис. грн.	1–5 роки: 420 тис. грн						
Ставка дисконту, %	25	25	25	25	25	25	25
Чистий приведений дохід, тис. грн.	45	673	1302	1930	3188	4445	5702
Індекс доходності проекту	1,08	2,15	3,23	4,31	6,46	8,61	10,76
Термін окупності проекту, років	0,93	0,46	0,31	0,23	0,15	0,12	0,09